Ե. ՏԱՐԻ Թիւ 1254 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 1 ԱՊՐԻԼ 1903 14 ԱՊՐԻԼ 1903 „Ն. Տ."

10 ՓԱՐԱ
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, ՊԱՊԸ ԱԼԻ ՃԱՏՏԷՍԻ, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ
ارمنيجه سورهانتاق غزته‌سی صاحب امتيازی د. جوه‌لك
باب عالی جاده‌سی نومرو ٢٠
DIRECTION DU JOURNAL ARMÉNIEN
SOURHANTAG
20, Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ԵՏ ՉԻ ՏՐՈՒԻՐ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ոեւէ գրութիւն

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը ԿԱՆԽԻԿ ղշ. 75
6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 100
6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ
12 ամիսը ԿԱՆԽԻԿ Ֆրք. 22
6 » » » 11

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՍԿՍԻՆ ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՅ 10ԻՆ 20ԻՆ ԵՒ 30ԻՆ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ

ԿՈՐԴԵԱՆ ՀԱՆԳՈՅՑԸ

«Կոնդակ յանուն Տ. Եղիշէ Ծ. վրդ.ի, Առաջնորդին Ատրպատականի, որով լուծեալ եղեւ պսակն Սալմաստեցի Գրիգորի Կարաեան, ընդ կնոջ նորա Դիլբարայ, տալով իրաւունս կնոջն մտանել ի նոր ամուսնութիւն, իսկ յանցաւոր առն յետ միամեայ ապաշխարանաց պսակել ընդ ապօրինի կենակցի իւրոյ։ Թ. 1863։»

(Հայրապետական տնօրինութիւն)

Խօսելէ առաջ Հայրապետական տնօրինութեան վրայ որ մեր գրութեան վերեւը կ'երեւայ, եւ որուն իբրեւ շարժառիթ ընտանեկան բարոյականի բարձրացման հայրական հոգածութիւնը կը նշմարենք մենք, կ'ուզենք խօսուն ընթերցողին լուրջ ուշադրութեանը ներկայացնել Շաթօ Թիէռիի (Ֆրանսա) քաղաքային դատարանին նախագահ Պ. Մանեօի ամուսնալուծական մէկ վճռագիրը՝ անոր մէկ քանի շահագրգռական «նկատելով»ներովը միասին։

Սուրհանդակի ընթերցողները կը ճանչնան նախագահ Մանեօն, նախապաշարումի կաշկանդումներէն զերծ, լայն գաղափարներով օժտուած միտք մը, որուն տուած վճիռները ընդհանրապէս մեծ աղմուկ կը հանեն Ֆրանսայի մէջ իսկ. ինչպէս այն ամէն գաղափարները որոնք նոր են և յանդուգն, եւ որոնք սակայն շատ անգամ ապահով քայլեր են դէպ ի մարդկային վիճակի բարելաւութիւնը։

Արդ, այս դատաւորը կոչուած էր վճիռ տալու այր և կնոջ մը մասին որոնք՝ մէկ մէկէ զզուած՝ կ'ուզէին որ քակուէր իրենց ամուսնական կապը. միայն թէ այրը կ'ուզէր որ այդ կապին խզումը ամուսնալուծութեամբ ըլլայ, իսկ կինը՝ պարզ բաժանում մը կը պահանջէր։ Դատարանը, վերահասու ըլլալէ ետքը թէ երկու կողմէ ալ փոխադարձաբար ծանր թշնամանքներ եղած էին, ամուսնութեան կապին խզումը անհրաժեշտ ընելու աստիճան, իրաւունք տուեր է այր մարդուն պահանջումին, հետեւեալ «Նկատելով»ներով, որոնց մասնաւոր ուշադրութեամբ ընթերցումը պիտի յանձնարարէինք. -

«Դատարանը՝

«Նկատելով որ երկու ամուսիններուն յանցանքը փոխադարձ է, և այլ եւս մէկզմէկ չապրելու բաղձանքն ունին երկուքն ալ.

«Նկատելով որ իրենց բացարձակապէս յայտնած այս բաղձանքը, Ֆրանս. օրէնսդրութեան ներկայ վիճակին մէջ, բաւական չէ իրենց ամուսնական միութեան խզման համար. և սակայն միւս կողմէ ստոյգ ըլլալով որ դատաւորը պարտաւոր է լուրջ նկատողութեան առնել փոխադարձ հակակրութիւնը, ինչպէս նաև իրարու դէմ մէջտեղ հանուած ժխտակութիւնները՝ անոնց պէտք եղած կշիռը եւ կարեւորութիւնը ընծայելու համար.

«Բայց նկատելով որ եթէ այրը եւ կինը համամիտ են ամուսնական կապը քակելու, այնպէս չեն այդ խզման եղանակին մասին, քանի որ մէկը ամուսնալուծում և միւսը պարզապէս մարմնոյ բաժանում կը պահանջէ.

«Նկատելով որ մարմնոյ բաժանումը՝ ամուսնական խնդրին վիժած, կիսկատար և հակաբնական մէկ լուծումն է. և շարժառիթ կ'ըլլայ գաղտնի և ապօրէն կենակցութիւններու, հետեւաբար ծնունդ կուտայ այն խիղճ արարածներուն, որոնք զուրկ են կանոնաւոր քաղաքային-հանգամանքէ, և զորս Ֆրանս. ներկայ օրէնսդրութիւնը՝ նախապաշարումներու լուծին տակ՝ բարիքներ կը նկատէ պարզապէս.

«Նկատելով որ այդ մարմնոյ բաժանումը՝ — եթէ ամուսիններէն մէկուն կողմէ չառաջարկուիր պարզապէս մէջտեղէն պատրուակով վրդովելու, դառնացնելու համար միւսին կեանքը, — ընդհանրապէս՝ խոստովանութեանց միջոցաւ այդ բանը կ'ըլլայ՝ չարաչուք թելադրութեամբը միշտ ամուրի մնալու ուխտաւոր անձերու (կղերականներու) կողմէ, որոնք ուրիշին ընտանեկան յարկը միայն ունին իրենց առջեւ.

«Նկատելով որ ամուսնալուծումը, որ իր մէջ ունի արդէն մարմնոյ բաժանումը, ընդհակառակն լայն և բացայայտ լուծում մըն է ամուսնական հարցին, և երկու ամուսինները ազատելով սխալմամբ մը իրենց մինչեւ գոյացած կապէն, կ'ապահովէ ոչ միայն անոնց մարմնոյ և մտքի ինքնուրոյնութիւնը, այլեւ ապագայ երջանիկ կենակցութեան մը յոյսերուն շաւիղը կը բանայ անոնց առջեւ.

«Նկատելով որ այս երկու լուծումներուն առջեւ դատաւորները — որոնք համոզուած թէ ընտանեկան ներքին խնդիրներու մէջ իրենց պաշտօնը գոնէ նոյնքան ընկերային լուրջ հանգամանք մը ունի որքան իրաւագիտական — առանց վարանման ամենէն մարդկայինը, կեանքի իրականութեան ամենէն համապատասխանը, այսինքն ամուսնալուծումը միայն կրնան ընտրել.

«Այս պատճառներով, դատարանը ամուսնալուծում կը վճռէ Ս... ամուսիններուն միջեւ։»

Ահա Ֆրանսայի դատաւոր մը, որ Ֆրանս. օրէնսդրութիւնը «ընկերային նախապաշարումներու լուծին տակ ճնշուած» կը նկատէ, ու զուտ բարոյական կեանքի ամրապնդումը ունենալով իրեն տեսակէտ, կուտայ այնպիսի վճիռներ, որոնք կը քննադատուին շատ անգամ, ու երբեմն ալ թերեւս կը բեկանուին բարձրագոյն դատարանէ մը, բայց, եթէ ոչ վճիռները, գոնէ այդ առթիւ յայտնուած գաղափարները կը մնան միշտ, բեղնաւոր հողի վրայ նետուած սերմերու պէս։

* * *

Հայ. Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ լայնախոհ ոգիին գերազանց ապացոյցներէն մէկն է սա պարագան, որ անոր Ս. Հայրապետներէն մէկը, ընտանեկան բարոյականի ամրապնդման ամենաբարձր տեսակէտը միայն ունենալով իր առջեւ, կուտայ ամուսնալուծական վճիռ մը, իրաւունք տալով «Սալմաստեցի Գրիգոր Կարաեանի կնոջ Դիլբարին՝ մտանել ի նոր ամուսնութիւն, իսկ յանցաւոր առն յետ միամեայ ապաշխարանաց պսակել ընդ ապօրինի կենակցի իւրոյ»։

Այսինքն, Հայ. Եկեղեցւոյ Պետը, ընդհանրական Հայրապետը, ճիշդ Շաթօ-Թիէռիի դատաւորին նման, կ'արտօնէ ամուսնալուծումը, երկու կողմին ալ՝ անմեղին և մեղաւորին հաւասարապէս՝ իրաւունք տալով կրկին ամուսնանալու։ Միամեայ ապաշխարութիւնը զոր Ն. Ս. Օծութիւնը պարտք դրած է յանցաւոր կողմին, մեղմագոյն պատիժն է զոր կրնար տալ Հոգեւոր Պետ մը, եւ տրուած այդ պատիժին մէջ իսկ կը նշմարուի բարոյականի ամրապնդման խորունկ հոգածութիւն մը՝ մեր ընտանեկան յարկերուն մէջ։

Արդէն այն նամակը զոր Ս. Հայրապետը ուղղած էր Կարնոյ Առաջնորդ Տ. Զաւէն Վ.ին, — իրենց կնոջ անբարոյական ընթացքին հետեւանօք վերստին ամուսնանալու արտօնութիւն ուզող այրերու խնդրանքը կատարելու առթիւ —, բացայայտօրէն կը ցուցնէր ասիկայ, երբ կ'ըսէր. «Արդ, որ ցաւալին է ասել, անկումն բարուց և բարձումն նահապետական սրբութեան տակաւ առ տակաւ ի ժողովրդեանէ մերմէ, ցաւ մեծ պատճառեն մեզ և վիշտ աննկարելի հայրական սրտի մերոյ. և մեք մնամք ողբամք զկորստաբեր վիճակ ներքին ընտանեկան քայքայման և անբարոյութեան. Տեսցէ Տէր և այց արասցէ ժողովրդեանս, որք ճշմարիտ կարօտք են Աստուածային ողորմութեան և խնամոց»։ (*)

* * *

Այս ամէնը առաջ բերելով մեր նպատակն է շեշտել սա պարագան թէ կրօնքը, օրէնքները և ուրիշ ամէն մարդկային ընդունուած դրութիւնները ժողովուրդներու բարոյացումը, անոնց վիճակի լաւացումը ունեցած են իրենց նպատակակէտ։ Եւ օրէնսդիրը կամ օրէնքին գործադրիչը, այնքան աւելի — և այն ատեն միայն — օգտակար գործ մը ըրած կ'ըլլայ, որքան լայն մտածումներով ներշնչուած վճիռներ կուտայ այս կամ այն մասնաւոր պարագային։

Կար ժամանակ մը որ ամուսնական կեանքի անլուծելիութիւնը զօրաւոր ազդակ մըն էր բարոյացումի։ Հիմայ նոյն իսկ Ս. Հայրապետը՝ որ ցաւօք կը տեսնէ ընտանեկան բարոյականի քայքայումը՝ գոնէ մասնակի կերպով ատոր առաջքը առնելու համար՝ ամուսնալուծում կը վճռէ, անմեղ — ու մեղաւոր կողմին ալ — կրկին ամուսնանալու հրաման արձակելով։

Նշանակելի կէտ մըն է ասիկայ, ամուսնական կորդեան հանգոյցը լուծելու վճռական եղանակ մը։

Այս խօսքութիւնը մէջտեղ ըլլալով, կրնայ առարկուիլ թէ ուրեմն ամուսնալուծական նոր կանոնագրութեան մը պէտք չկայ։

—Այո՛, պիտի ըսէինք, եթէ մարդիկ... մահկանացու չըլլային։ Քանի որ այնպէս չէ, քանի որ մեր ընկերային ընտանեկան վիճակը մէջտեղն է, պէտք մըն է, անխուսափելի՝ պէտք մը, ունենալ եկեղեցական օրէնք մը, որոշակի ճշդելու համար թէ ե՛րբ հարկ է լուծուած հռչակել ամուսնական միութիւն մը, ու ե՛րբ ոչ։

Այդ օրէնքը, — մեր ընտանեկան կեանքի պահանջներուն խորունկ գիտակցութեամբը պատրաստուած —, հոգ չէ թէ շատ սեղմ պայմաններ ու տրամադրութիւններ ունենայ իր մէջը, անհրաժեշտութիւն մըն է բացարձակ, և յապաղումը վնասակար միայն կրնայ ըլլալ մեր համայնքին։

Մեր եկեղեցական թէ աշխարհական օրէնսգէտներուն լուրջ մտադրութեան արժանի խնդիր մըն է սա, Պոլսոյ եկեղեցականութեան, և Ն. Ս. Օծութեան և իր շուրջը գտնուած եկեղեցականութեան ու Սինոդին համաձայն հաւանութեամբը կարգադրուելիք կարեւո՛ր, էական գործ մը, որ քահանայի մը փիլոնը առնելու, կամ ուրիշի մը մանիշակագոյն փիլոն կամ լանջախաչ տալու որոշումին պահանջածէն տարբեր աշխատութիւն և ջանք կը պահանջէ։

ԲԼԻՕ

ՊԶՏԻԿ ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

ԱՊՐԻԼ ՄԷԿ

Ապրիլ մէկէ ապրիլ մէկ, ապրիլը մէկ, միւնոյն, անփոփոխ ու անսայթաք։

Այսօր երէկուանին նման, վաղը այսօրուանին պէս, կեանքն ալ կ'անցնի, մէկէ ապրիլ մէկ, կեանքին ամէն մէկ օրը արդէն ապրիլ մէկ, ինքնախաբէութեան ու պատրանքի օրեր ամէնքն ալ։

Կեանքի անունը առած այս ամսուն առջի օրը՝ յատկացուած իրար խաբելու պատրելու՝ սիրեր եմ ես, ու խորհրդածեր թէ ինծի ամբողջ մարդուս ապրելուն։

Շատ աղէկ եղեր է կեանքի համանուն այս ամիսը՝ անոր գոյութիւնը, անոր ինքնութիւնը, հիմը կազմող իրար խաբելու սովորութեամբ մը նուիրագործելով։

Ընդ երկար կը դիտեմ քառակուսին պզտիկ օրացոյցիս, որուն թերթերը փրցուցեր եմ ձեռքովս ամէն առտու, կեանքի օրերը ամէնն ալ, ու ես իմ կամքովս փափաքեր եմ շատ անգամ ամսուն լմննալուն, օրերը եկլելուն, ամէն օր ինքզինքս խաբելով, մտածումս քնացնելով, Ապրիլ մէկերու երկար շարք մը ընելով ամբողջ օրերուս երկար օրացուցը։

Աս չէ՞ արդէն ամբողջ կեանքն ալ —

Սէր, ամուսնութիւն, յառաջդիմութիւն, հարստութիւն ամէնքն ալ մէյմէկ հանգրուան ուր կ'ուզէ հասնիլ մարդ, մէյմէկ խաղալիկ՝ տրուած իրեն, որուն արժանանալու համար ժամանակն է որ կը կոխկրտէ իր ոտքերուն տակ, առանց զգալու՛ այդ խօլ յառաջացման, ու երջանկութեան ետեւէն հեւ ի հեւ վազքին մէջ, անցքը ժամանակին, որ կ'առնէ կը տանի իրեն հետ նաև օրերն ալ իր կեանքին, օրեր, ամէնքն ալ ապրիլ մէկի, ուր մարդ հաճոյքով ինքզինքը կը պատրէ, բաղձացուած կէտի մը հասնելու անհուն տենչանքին մէջ չզգալով թերթատումն ալ իր կեանքի ծաղիկին։

Ու օրերը կը սահին, ամէնքն ալ Ապրիլ մէկի օրեր, առանց որու չպիտի կրնար ապրիլ մարդ, այսօր երէկուանին պէս, վաղը այսօրուան պէս, ապրիլ մէկէ ապրիլ մէկ, ապրիլը մէկ, միւնոյն, անփոփոխ ու անսայթաք։

ԼԵՒՈՆ ՇԱԹՐԵԱՆ

ՀԱՅ-ԲՈՂՈՔԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԵՐ

Հայ-բողոքական եկեղեցիներն ու Մեծ Պահքը. — Քարոզիչները ու Հայ թերթերը. — Սրբագրուած երգերն ու քննադատները. — Երիտասարդները ի՞նչու քարոզիչ չեն ըլլար. — Երկու խօսք «Սուրհանդակ»ի համար

Հայ-բողոքականներու երեք քառորդ դարու եկեղեցական պատմութեան մէջ էջեր կան, տխուր երանգներով նկարուած. այդ տխուր էջերը սակայն անոնց սխալներուն իրական նկարագրութիւններն են։ Երեք քառորդ դար առաջ, Հայ-բողոքականները ա՛ն մարդը միայն իրական բողոքական կ'ընդունէին, որ Հայ. Եկեղեցիին վարդապետութիւններուն ու ծիսական արարողութիւններուն դէմ խիզախ յարձակումներ կ'ընէր։

Դիտելի է որ այսօրինակ յանցանքները աւելի՝ անձկամիտ քարոզիչներուն վերագրելի են քան միամիտ ժողովուրդին. քանզի այս վերջինները լիակատար վստահութեամբ առաջիններուն կառչած, ամէն պարագայի տակ քարոզիչներուն արձագանգ կուտային անկեղծօրէն։ Այնիւ բացառութիւնները յարգելով, կը համարձակինք ըսել թէ՝ մեր համայնքը միահամուռ, անխառն վստահութիւն մը ունեցած է և ունի կղերին նկատմամբ. ի՛նչ որ ցաւալի է սակայն, սա է թէ, կղերը փոխանակ իր հօտը սիրոյ ու հաւատքի մէջ հաստատելու, իր դատապարտելի գործերովը, բնականէն կրօնասէր ու բարեպաշտ ժողովուրդին հաւատքը խախտած, ու սկեպտիկութեան, հաւատքէ ուծացման անհուն անդունդին մէջ կորսուելուն պատճառ եղած է. ուստի զարմանալի չէ որ մեր համայնքին մէջէն շատեր սառն անտարբերութիւն մը ունին կրօնքի նկատմամբ։

Բերկրալից է ըսել սակայն թէ, այս օրուան Հայ-բողոքականները յառաջադիմութեան գեղեցիկ քայլեր առած են, և հիմայ առողջ ըմբռնումով մը Հայ. Եկեղեցիին նկատմամբ աւելի լաւատես են, և անոր երգերը իրենց ժամուններուն մէջ երգել սկսած են։ Աւելին կայ, Մեծ Պահքի այս հոգեխօս եօթնեակին ամէն իրենց մատուռներուն մէջ պաշտամունքներ կը կատարեն, ու երբեմն ներհուն երէցներ ալ, «Տօնացոյց»ի նիւթերուն հետեւելով, աւուր պատշաճի քարոզներ կը խօսին։ Սակայն կը ցաւինք ըսելու որ անձկամիտ քարոզիչներէ ոմանք դեռ ճիշդ հո՛ն կը գտնուին, ուր կը գտնուէին իրենց նախորդները երեք քառորդ դար առաջ։

∴ Այս վերջիններուն պատկանող քարոզիչներէ ոմանք առաջին անգամը չէ որ իրենց կրօնախօս բեմերէն սուր ու անպատշաճ յարձակումներ կ'ընեն Հայ թերթերու վրայ. Զանոնք ըսեր թէ մեր թերթերը խոլալ թերթեր են. մեր կարող գրիչներէն շատեր պոլսահայ մամուլին անօրինակ ճոխութիւնը վեր հանելով, իրապէս ողբացին անոր գրական յետադիմութեան վրայ, ու գեղեցիկ թելադրութիւններ ալ ըրին. Բայց որչափ կրցինք հասկնալ, յարգելի քարոզիչները՝ եթէ գրական մարդիկներ՝ լուրջ տեսութիւններ ու շինիչ թելադրութիւններ չկրցին ընել. Եթէ Պոլսոյ Հայ մամուլը «Աւետաբեր»ի ու «Բիւրակն»ի նման կրօնական խմբագրուած գրութիւններ չի հրատարակեր, պատճառը այն է որ անոնք կրօնական թերթեր չեն, թէպէտ այդ մասին ալ գոհացում կուտան իրենց ընթերցողներուն։ Վէպերու մասին կ'ըսենք թէ օգտակար վէպերու ընթերցումը երբեք մեղադրելի չէ, ու այսօր Հայ լրագրութիւնը աւելի՝ բարոյացուցիչ վէպերու կողմնակից է. Մեր լրագրական տարեգրութեան մէջ չենք յիշեր ժամանակ մը, որուն մէջ Պոլսահայ մամուլը՝ այնչափ կրօնական, բարոյական ու կրթիչ գրութիւններ արտադրած ըլլայ որչափ կ'արտադրէ այս վերջերս, ու ասի, հաւատացէք բարոյական յառաջդիմութիւն մըն է։

Բարոյական աշխարհին մէջ բեմը ու մամուլը երկու զօրեղ դաշնակիցներ են, որոնք իրական ու ազնիւ մարդը կը ձուլեն. բեմը մարդուն սիրտը կը ձուլէ, իսկ մամուլը՝ անոր միտքը։ Ամենէն պերճախօս քարոզիչները Մամուլին շատ բան կը պարտին. պէսպիսութիւններով աւլցուն թերթը երբ ձեռք կ'առնենք, այն մեզի կը ներկայացնէ մարդը՝ իր գեղեցիկ կամ տգեղ կողմերովը։ Ո՛վ որ թերթ կը կարդայ մարդը կը կարդայ. հա՛րկ է ըսել թէ քարոզչութեան յաջողութեան գաղտնիքներէն մեծագոյնը մարդը լաւ ճանչնալն է։ Այդ յարգելի քարոզիչները երբեմն այնպիսի բաներ մը կը խօսին որ մեծ ճշմարտութիւններ ըլլալ կը կարծեն, մինչդեռ ճշմարտութիւններ չեն անոնք։ Ուստի կը սիրենք թելադրել որ իրենց հին կրօն. գաղափարները թօթափելու նկրտին, որով ա՛լ աւելի օգտակար պիտի ըլլան։ Պատուելինե՛ր, ձեր սիրտը ու միտքը կրօնային լայն գաղափարներով լեցուցէք, որպէսզի նոր միջավայրին նոր մարդիկները ըլլաք կրնա-

(*) Տես Սուրհանդակ թիւ 1234, շաբաթ մարտ 8։

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (6

Թ. Բ. Օ'ՔՈՆՆԸՐ

ԵՐԵՒԱԿԱՅԱԿԱՆ ՄԻԼԻՈՆՆԵՐԸ

ԳԼՈՒԽ Բ.

Հոս ալ կայ, ուրեմն, այն նիւթը որով երեւակայութիւնը և յոյսը կրնան արտադրել աղքատութիւնը և յուսահատութիւնը, կրնան փառաւորել ստորին և անշուք գեղջուկը՝ հեռաւորին, անծանօթին անսահման կարելիութիւններով և հարստութեան մշտահոլած երազով։ Իրլանտայի մէջ գրեթէ չկայ ընտանիք մը որ քայքայուած ցրուած, և լքուած չըլլայ։ Հեշտալի Լեռներու և Ալատոնի Լամբարներու(*) այս մշտայաճախ երազներով։

Երբեմն ընտանիքին երազը ուրիշ ձև մը կ'առնէ։ Բարոյականը, իբրեւ կանոն, աւելի խիստ է Իրլանտայի քան ուրիշ շատ մը երկիրներու մէջ. բայց անշուշտ հոն ալ անկումներ կան ինչպէս ուրիշ տեղեր։ Շատ անգամ հարուստ կալուածատէրին սէրը՝ իր փառաւոր դղեակէն իջած է աղքատ հիւղակին վրայ՝ ուր կը բնակի գեղանի հօտաղուհին, կամ փայլուն երիտասարդ զգայ մը, իր երիտասարդութեան և հարստութեան բովանդակ փառքին մէջ, պզտիկ զօրաքաղաքը այցելած ատեն, իր երիտասարդի վայրկեաններուն և ցանկութիւններուն գոհացում գտած է կարուհիին կամ սպասուհիին քով։ Կալուածատէրի պարագային, երբեմն պատահած է որ իր առժամեայ սէրը մշտատեւ միութիւն մը եղած է, և զաւակներէն մէկ քանին ժառանգորդ եղած են իր անունին և կալուածներուն։ Բայց զինուորը սովորաբար նորէն ձին կը նստի կը հեռանայ, ետին թողլով մայրացած կինը իր անկումին և զաւակներու մեծին հետ։ Ես այս կարգի մէկէ աւելի ընտանիք տեսած եմ կեանքի ընթացքիս մէջ, և չեմ կրնար ատկէ աւելի մեծ աղէտ մը երեւակայել։ Ողորմելի իրականութիւնները և փառաւոր կարելիութիւնները շարունակ իրարու կը բաղխին, և յառաջ կը բերեն դժգոհ և յաւակնոտ երազողներու սերունդ մը՝ որ շատ աղքատ և ազնուական է՝ իր հօրը դիրքին համար և շատ հպարտ և ինքնագիտակից՝ մօրը դիրքին պատճառաւ։

Իրլանտացիի մը համար, ուրեմն, Տիկին Իւմպէռի ծագած ընտանիքը այն տեսակ շրջանակ մըն է որուն վարժուած է ինք տղայութենէն. և այդ տեսակ տոհմի մը մէջ գրեթէ չկայ յուզում մը զոր անմիջապէս չզգայ և չհասկնայ։

Սակայն սա տարբերութիւնը կայ որ, Իրլանտայի մէջ աղքատ-երազողներու ցեղը կը գոհանայ իր անձնական տխրութիւնով և երազներով։ Իրլանտական նկարագրին մէջ չկայ ոչ ձեռներէցութիւնը, ոչ շրջապատող հարստութիւնը, և ոչ ալ կամքը, Տիկին Իւմպէռի կեանքին պէս ասպարէզ մը Իրլանտայի մէջ կարելի ընելու համար։ Աղքատ-երազողներու այս ցեղէն դերձակ մը կար Արեւմտեան քաղաքի մը մէջ ուր անցուցած եմ մանկութիւնս. մարդը գոհ էր միշտ սուգի հին ու մին զգեստ մը հագնելով, և իր երազները տեսակ մը յափշտակեալ պաշտամունքի անձև ձևը կ'առնէին։ Ուրիշ մէկն ալ կար, սպասաւոր մը, ասոր երազը կը յայտնուէր իր հագուստներուն տարած մասնաւոր ուշադրութեան մէջ։

Երրորդ աղքատ-երազող մը կը ճանչնայի, սափրիչ մը. դեռ կը յիշեմ իր շողարձակ սեւ աչքերը, իր գանավէժ ձեւերը. իր երակայնութիւնը սա էր որ շատ անգամ կը ձգէր յաճախորդը և ածելին, ու ջութակի մը վրայ կը վազէր։ Ուրիշ մըն ալ ատաղձագործի մը կինն էր. մինչեւ այսօր կը յիշեմ զայն, երբ իրիկուն մը, թիկնոցն, անօթի ծարաւ, ազգականներէս մէկուն տունը եկաւ։ Խեղճը գրեթէ քանի մղոն ճամբայ քալած էր փաստաբան մը տեսնելու համար, որպէսզի իրեն օգնէ ձեռք ձգելու հարստութիւն մը որուն երազովը կը հալածուէր միշտ։ Այդ հարստութիւնը իրեն ձգած է եղեր եղբայր մը որ Աւստրալիա գացած, և հարստացած է եղեր բաղդի այդ հրաշալի երկրին մէջ։

Տիկին Իւմպէռի ընտանիքը լաւ խառնրդանշուած էր իր ծերուկ հօրմով, կէս եկեղեցական և կէս կախարդ, կէս գիւղացի եւ կէս բաղդախնդիր։ Ինքն ալ պզտիկ հասակէն ցուցնել սկսած էր այն յատկութիւնները որոնք յետոյ այնչափ հեռուները պիտի տանէին զինքը։

Ճշմարիտ ստախօսը, մանաւանդ կին ստախօսը, կը ծնի, չի շինուիր։ Ամենէն յաջողակը, ամենէն համոզիչը կին ստախօսն է։ Անոր մասնաւոր ձիրքը պզտիկ հասակէն կը յայտնուի։

Մեր ժամանակներու համբաւաւոր Անգլուհի մը կայ որ 200,000 ոսկեիլինի չափ գումար մը կորզեց զանազան այրերէ և կիներէ, որ թէ խարդախութիւն ըրաւ և թէ գողութիւն, և որ ո՛չ մէկուն խնայեց իր անյագութեան մէջ։ Կը պատմուի թէ այդ կինը երբ հինգ տարեկան պզտիկ, երկայնամազ աղջիկ մըն էր, կէս ժամուան պտոյտէ մը վերջը տուն կուգար, և արկածախնդրական պատմութիւններ կ'ընէր, մազապուր ճողոպրում մը, այսինչ մարդուն բուռն հիացման առարկայ ըլլալը, և վերջապէս որ և է հրաշալիք մը պատմելով։

(Շարունակելի)

(*) Հազար և մէկ գիշերներ։

կան, բարոյական ու տնտեսական աշխարհներուն մէջ։

⁂ Սրբագրուած Երգարանին նմոյշները որ պարբերաբար կը հրատարակուին «Աւետաբեր»ի ու «Բիւրակն»ի մէջ, իմաստի մասին հինը բոլորովին կը գերազանցեն։ Հին Երգարանին մէջ այնպիսի երգեր կան, որոնք Աւետարանին ոգիին հակառակ են, զոր օրինակ յիշենք քաւութեան երգերէն մին, ուր կ'ըսէ. «Տէրը իմ պարտքերս վճարեց ու ես ընելու գործ չունիմ»։ բոլորովին սխալ է այս։ Ճշմարիտ է որ հին երգարանին մէջ կան երգեր զորս կ'արժէ նոյնութեամբ արտատպել. սակայն այդ քանի մը հատը յիշելով հին երգարանին ջատագով կանգնիլը քննադատութիւն չէ։ Երգարանի մասնախումբը ուրախ ենք որ պատրաստ է օգտակար թելադրութիւններ նկատի առնելու եւ ընդունելու։

⁂ Սիրուած երէց մը այս օրերս շատ կը ծանրանայ սա նիւթին վրայ թէ՝ մեր երիտասարդները քարոզիչ չեն ըլլար, այլ բժիշկ, դեղագործ, փաստաբան, ատամնաբոյժ ու գրագիր կ'ըլլան։ Մենք պատճառներ ունինք հաստատելու թէ սխալած չեն այն երիտասարդները որոնք քարոզիչ չեն ըլլար. ընդհակառակն պէտքեր են ան պաշտօնները որոնց Հայ-բողոքական երիտասարդները բուռն փափաքով տիրանալ կը նկրտին։ Յարգելի երէցին կը թելադրենք որ նախ լուրջ ուսումնասիրութիւն մը ընէ այս խնդրոյն վրայ. անկէ ետքը մենք խմբագրաբար մեր տեսութիւնները կը պարզենք։

⁂ Առաջին անգամ երբ Հայ-բողոքականներու գործերու վրայ գրելու սկսանք, բաւական սեպեցինք իրենց ուսարկաները իրենց բնորոշ երանգներով նկարագրել։ Երեք տարուան մէջ բերանացի ու գրաւոր գնահատականներ եկան մեզի Բողոքականներէն ու Հայ. Եկեղեցւոյ զաւակներէն՝ զորս մենք իբր քաջալեր միայն կ'ընդունէինք։ Վերջերս սակայն «Սուրհանդակ» օգտաշատ թերթը մեր հիւանդագին օրերուն մէջ Խարբերդէն գրուած նամակ մը հրատարակեց, ուր նամակագիր պատուելին, զոր ճանչնալու պատիւը չունինք, մեզի չըսած գրուածեր այլ մաղթանքներ բրեր էր։ Շնորհելով կարդացի այն տողերը։ Ու «Սուրհանդակ»ի ազնիւ տնօրէնն ու խմբագրութիւնն թող ներեն մեզի ըսելու թէ արժանի չենք այն ներբողներուն, ու բոլոր սրտով նոյն պատուական թերթին կը դարձնենք այդ գնահատական խօսքերը որուն արդար իրաւունքն է։ Մեր գրութիւնները, զոր պահ մը ընդհատած էինք հիւանդութեան պատճառաւ, պիտի շարունակենք, քաջալերուելով «Սուրհանդակ»ի կողմէ ցոյց տրուած համակիր օժանդակութենէն եւ զանազան կողմերէ եկած գնահատութիւններէն։ Ուրախ ենք որ հասկցուած է մեր նպատակը, այն է օգտակար ըլլալ։ «Սուրհանդակ»ի խմբագրութեան սկզբունքին համաձայն, մեր համակրելի աշխատակիցներուն հետ մեր բուռն փափաքն է մեր համայնքին ճշմարիտ ծառայութիւն մը մատուցանել, ու ո՛չ թէ մեր անձերը հաճոյացնել սին գրութիւններ հրատարակելով։

ՀԵՐՄԷՍ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.— «Նովոյէ Վրէմիա» ռուս թերթը ասկէ առաջ յօդուած մը հրատարակած էր Ֆրանսայի անհպատ սեռով մը գրուած, և եւրոպական թերթերը ըսին թէ «Բեդերսպուրգա Վեատմոստի» ալ արտատպած էր այդ յօդուածը։ Արդ, այս վերջին թերթը անցեալ շաբթուան թիւերէն մէկուն մէջ կը հերքէ բացարձակապէս իր կողմէ արտատպուած ըլլալը անհարկուած յօդուածին, որ կը վերաբերէր արտաքին գործերու մասին Ֆրանս. մամուլին բռնած դիրքին։

Միւս կողմէ «Նովոյէ Վրէմիա» իր անցեալ երեքշաբթի թիւին մէջ նոր յօդուած մը հրատարակելով, կը ջանայ մեղմացնել այն փոթորիկը զոր յառաջ բերած էին Ֆրանս. մամուլին և մտաւորականներուն մէկ մասին վրայ իր ըրած դիտողութիւնները։ Ահա իր վերջին գրութենէն կարեւոր քաղուած մը։— «Ֆրանսայի կատարած դերին նուիրուած մեր վերջին յօդուածը բուռն քննադատութիւններու առարկայ եղաւ ամբողջ Եւրոպական մամուլին մէջ։ Բազմաթիւ լրագիրներ, մասնաւորապէս Գերմանիոյ մէջ առիթ նշան մը համարեցին Ռուսիոյ և Ֆրանսայի միջեւ ծանր անհամաձայնութիւններ գտնուելուն։ Նոյնիսկ ըսողներ եղան թէ Երկեակ Զինակցութեան մեծ հարուած մը տրուած է, և առնուք մինչեւ իսկ այդ զինակցութեան լուծումը կը գուշակեն։ Ո՛չ Ֆրանսայի քաղաքագէտներու ձգտումները — չըսելու համար սխալները— և ոչ ծայրայեղ կուսակցութեան մը վաղանցուկ ազդեցութիւնը չեն կրնար Ֆրանսայի մէջ խախտել Երկեակ Զինակցութեան հիմերը։ Խնդրոյ առարկայ չի կրնար ըլլալ երբեք Երկեակ Զինակցութիւնը յատկանշող անկեղծ և ամրապինդ հանգամանքը։ Զինակցութեան հաստատուն ըլլալուն մասին մեր ունեցած համոզումն էր որ թոյլատրեց մեզի այնքան համարձակօրէն խօսիլ արտաքին քաղաքականութեան մէջ Ֆրանսայի կատարած դերին մասին։ «Ֆրանսա» ըսելով չենք հասկնար զինակից և բարեկամ ազգը, այլ կարգ մը քաղաքական մարդիկ, որոնք խնդրոյն մէջ դեր մը խաղալու վրայ են կամ գոնէ խաղացած են. դեր մը որ չի համապատասխաներ ո՛չ Եւրոպայի ընդհանուր շահերուն և ո՛չ ալ Ֆրանսայի մասնաւոր շահերուն։ Պէտք չկայ միւս ըսելու թէ տրուած այն բոլոր մեկնութիւնները զուրկ են ո և է հիմնաւոր հանգամանքէ։ Ամէն անգամ որ առիթ ունեցած ենք խօսելու ֆրանքեւռուս զինակցութեան վրայ, դիտել տուած ենք թէ այդ զինակցութիւնը դիւանագիտական պարզ կարգադրութիւն մը չէ, այլ հաստատուած է երկու մեծ պետութիւններու համերաշխ շահերուն վրայ։ Կարգ մը իրողութիւններ մէջտեղն են, ցուցնելու համար թէ Երկեակ Զինակցութիւնը Ֆրանսայի մէջ գերիվեր է և դուրս կը մնայ քաղաքական կուսակցութիւններու վէճերէն, և թէ ֆրանսական կառավարութեան ընթացքը՝ հանդէպ Ռուսիոյ՝ անփոփոխ կերպով նոյնը կը մնայ, թէեւ քաղաքական նաւուն ղեկը կրնայ յաջորդաբար յանձնուիլ իրարմէ բոլորովին տարբեր կարծիքներ ունեցող կուսակցութիւններու։»

ԱՆԳԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԸ Ճիպրալթար հասաւ չորեքշաբթի օրը։ Ահագին բազմութիւն մը խռնուած էր փողոցները, որոնք շքեղապէս զարդարուած էին դրօշներով, գորգերով և ծաղիկներով։ Արքայական զբօսանաւը 22 ժամէն կտրեց Լիզպոնայէն Ճիպրալթար հեռաւորութիւնը։ Երբ զբօսանաւը ծովին մօտեցաւ, բոլոր նաւերէն և նաւահանգիստի բերդերէն թնդանօթ արձակուիլ սկսաւ։ Ճիպրալթարի կառավարիչ Զօր. Սըր Ճորճ Հուայդ արքայական զբօսանաւը երթալով բարի գալուստ մաղթեց Էտուըրտ Է.ի։ Արքայական թափօրը դէպի կառավարական ապարանքը ճամբայ ելած ատեն, թագաւորին ուշադրութիւնը հրաւիրուեցաւ երկու հինաւուրց զինուորներու վրայ, որոնք Ղրիմի պատերազմին մասնակցած էին։ Ն. Վեհափառութիւնը կեցնել տուաւ կառքը և իր աջը երկարելով երկու ծեր պատերազմիկներուն, հարցումներ ըրաւ անոնց թէ ի՛նչպէս շահեցան իրենց շքանշանները, և անոնց ձեռքերը թօթուեց։ Կառավարական ապարանքին մէջ ուղերձներ ներկայացուեցան թագաւորին, որ շնորհակալութիւն յայտնեց։

Չորեքշաբթի իրիկուն Էտուըրտ թագաւորին ի պատիւ հացկերոյթ մը տրուեցաւ Զօր. Հուայդի կողմէ։ Հացկերոյթի միջոցին Ն. Վեհափառութիւնը ծանոյց թէ մարէշալութեան կը բարձրացնէ Սըր Ճորճ Հուայդը։ Էտուըրտ թագաւորը ատրճանի այս բարձրացումը շնորհած ատեն, գովեց Զօր. Հուայդի կարողութիւնները և Կայսրութեան մատուցած ծառայութիւնները։ Չէ մոռցուած անշուշտ թէ Սըր Ճորճ Հուայդ էր որ այնչափ քաջարի կերպով պաշտպանեց Լէտիսմիթը, Թրանսվալի պատերազմին ատեն։

ՉԻՆԱԿԱՆ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ.—Անցեալ շաբթու Չինաստանի խնամակալուհին նորէն թէյի հրաւիրեց Բեքինի օտար դեսպաններու տիկինները և զաւակները, և Լոնտոնէն ու Բարիզէն եկած վերջին ձեւով գեղեցիկ զգեստներ նուիրեց իր հիւրերուն։ Տիկինները բոլորն ալ հմայուած էին կայսրուհիին շնորհալի ձեւերէն և հաճոյակատար տրամադրութիւններէն, երբ պալատէն դուրս ելան լեցուն նուէրներով, իրենց բարեկամներուն առջեւ կը գովէին «Բարի Կայսրուհին»։

—Մայր կայսրուհիին հրամանով, 10 մղոն երկայնութեամբ երկաթուղի մը պիտի շինուի Բեքինի Կայսերական Բարքին մէջ։

ԱՖՂԱՆՍՏԱՆԻ սահմանագլուխի պահակները Անգլիացի գնդապետ մը ձերբակալեր են, որ աֆղանեան բերդի մը մօտերը կը դեգերէր։ Անգլիական կառավարութիւնը պէտք եղած դիմումը ըրեր է։ Միջադէպը ծանրակշիռ չի նկատուիր քաղաքական տեսակէտով։

ԹՈՐԼԱՑԻ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԻՆ վրայ 2000 Ռուսեր հաւաքուեր են, ճիշդ այն կէտին՝ Թէն-Թուանկի վրայ, որ կ'իշխէ Քորէայի սահմանագլուխը կազմող Եալու-Քեանկ գետին վրայ։

ԷՏՈՒԸՐՏ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ.—Ֆրանսայի նախարարաց խորհուրդը ուրբաթ օրը նկատողութեան առաւ Անգլիոյ թագաւորին մօտակայ այցելութեան յայտագիրը։ Նիստին կը նախագահէր Պ. Լուպէ։ Եղած կարգադրութեան համաձայն, Անգլիոյ թագաւորը Բարիզ պիտի հասնի ուրբաթ մայիս 1։ Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահը, որ նոյն առտուն վերադարձած պիտի ըլլայ իր ափրիկեան ուղեւորութենէն, Կառ տը Լիոնի կայարանը պիտի դիմաւորէ բոլոր նախարարներուն հետ, Ն. Վեհափառութիւնը դիմաւորելու համար։ Մինչեւ անգլիական դեսպանատունը ճամբուն երկայնքը զինուորական պատիւներ պիտի ըլլան Անգլիոյ թագաւորին։ Ն. Վեհափառութիւնը անգլիական դեսպանատունը պիտի իջնէ։ Պուա մէջ երբ Էտուըրտ Է. ֆրանսական հողը մտնէ Իտալիայէն, 14րդ զօրաբանակին հրամանատարը պիտի ողջունէ թագաւորը։ Անգլիոյ վեհապետը երկու ամբողջ օր պիտի անցընէ Բարիզի մէջ, շաբաթ և կիրակի, (մայիս 2 և 3), և երկուշաբթի առտու ճամբայ պիտի ելլէ դէպ ի Անգլիա։ Ն. Վեհափառութեան այցելութեան միջոցին մեծ հացկերոյթ մը պիտի տրուի իրեն ի պատիւ Ելիզէի պալատին մէջ, ինչպէս նաեւ շքեղ ներկայացում մը Թէաթր Ֆրանսէի մէջ։

—Երեւէ յիսուն տարի կայ որ Անգլիացի վեհապետ մը ֆրանսական մայրաքաղաքը կ'այցելէ պաշտօնապէս։ Ֆրանսացիները կը պատրաստուին փայլուն ընդունելութիւն մը ընել իրենց օգոստափառ հիւրին։

—Բարիզի անգլիական առեւտրական սենեակը մասնաւոր գումարում մը ընելով, որոշեց որ յատուկ պատգամաւորութիւն մը բարի գալուստի ուղերձ մը մատուցանէ Էտուըրտ թագաւորին։ Որոշուեցաւ նաեւ խնդրել Բարիզի անգլիական հաստատութիւններէն՝ որ դրօշազարդուին Ն. Վեհափառութեան այցելութեան միջոցին, և իրենց պաշտօնեաներուն արձակուրդ տան թագաւորին ժամանման յաջորդ օրը։

ՆՈՐԻՆ ՄԱՆՉՈՒՐԻԱՅԻՆ ԴԵՐԸ.— Ճարօնի կարգ մը շրջանակներուն մէջ յուզումը հետզհետէ կ'աւելնայ. տեսնելով որ Ռուսիա չի պարպեր Մանչուրիան։ Ճարօնի երկու ոչ-քաղաքական կուսակցութիւնները չորեքշաբթի օրը գումարում մը ըրին Թոքիոյի մէջ և օրակարգ մը ընդունեցին, որով կը պահանջեն ճարօնական և անգլիական կառավարութիւններէն՝ համոզել Չինաստանը որ Մանչուրիոյ մէջ գործադիր իշխանութեան իրական վերահաստատումը պահանջէ, եւ արտաքին վաճառականութեան առջեւ բանայ Մանչուրիոյ երեք նաւահանգիստները։ Թոքիոյի համալսարանին ուսուցիչներէն մէկը հայրենամոլութեամբ լեցուն յայտարարութիւններ ըրաւ։ Ըսաւ թէ միայն պատերազմով կարելի է իրապէս պարպել տալ Մանչուրիան, և թէ Ճարօն ամէն կերպով պատրաստ է։ Նոյն պրոֆէսօրին կարծիքով, Ճարօնի համար էական կարեւոր է որ Մանչուրիա ի վիճակի ըլլայ ընդունելու Ճարօնի ժողովուրդէն աւելցած մասը։

—Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ, հակառակ քանի մը նախարարներու ընդդիմութեան, վերջնականապէս որոշուեր է որ Մանչուրիան պարպուի, ինչպէս համաձայնութիւն գոյացած էր. Ելմտական նախարարը անդադար պնդեր է Մանչուրիան պարպելու անհրաժեշտութեան վրայ, մասնաւորապէս տնտեսական պատճառներով։

ՉԻՆԱՍՏԱՆ զէնք ներածելը արգիլուած է թէեւ, բայց մաքսանենգութիւններն ալ պակաս չեն։ Կը ծանուցուի թէ Վաշինկթընի ռուսական դեսպանը կ'առաջարկէ որ տէրութիւնները համաձայնին, զէնքերու ներածումը հաւաքաբար արգիլելու համար։ Զէնքի և ռազմամթերքի ներածման դէմ դրուած արգելքը կը լրանայ յառաջիկայ օգոստ. 25ին։ Եթէ տէրութիւնները յարմար դատեն, արգելքը կրնայ վերանորոգուիլ։ Ռազմանիւթերու դէմ դրուած այս արգելքին արդիւնքը այն եղաւ որ Չինաստան աւելի մեծ մղում տուաւ զէնքի շինութեան։ Այսպէս, այսօր Չինաստանի ամէն կողմը եռանդով կ'աշխատին զինարաններու մէջ։ Արգելքը դրուելէն ի վեր մեծ քանակութեամբ զէնք փախցուած է Չինաստան։ Գերմանական զէնքի միջնորդներ մեծ եռանդով կ'աշխատին չինական զանազան նահանգներու մէջ։ Զէնքի վաճառականութիւնը գրեթէ ամբողջովին Գերմանացիներու ձեռքն է։ Հօնկ-Քօնկ գտնուող Գերմանացի տուն մը 40000 Մաուզերեան հրացան ունի, զորս Պօքսըրներու ըմբոստութենէն առաջ ստացած էր։ Այս հրացանները ծախու պիտի հանուին, երբ որոշուած արգելքը վերցուի։

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՖՐԱՆՍԱ

Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախկին նախարար Պ. Հանօթօ ձեռնարկած է «Ժամանակակից Ֆրանսայի» պատմութիւնը գրելու՝ սկսելով 1870էն։ Առաջին հատորը, որ հրապարակ ելաւ արդէն, լեցուն է հեղինակին յատուկ տեսութիւններով։ Պ. Հանօթօ առաջին էջէն իսկ կը գծէ 1870ին գերմանական բանակներուն առջեւ ընկճուած Ֆրանսայի պատկերը, թուելով պատերազմին պատճառած աւերը, վնասը, զոհողութիւնները։ Ու այս ամենուն հետեւանքը եղած է կորուստը 622,000,000 ստեռլինի և ինչպէս նաեւ 2,000,000 Ֆրանսացիներու՝ պատերազմի ատեն սպաննուած կամ թշնամիին փոխանցուած՝ գրաւուած նահանգներուն մէջ։ Պ. Հանօթոյի կարծիքով, այս ամենուն պատճառը այն է որ Ֆրանսա չուզեց մտիկ ընել ազդարարութիւններու, չուզեց հեռատեսութիւն ցուցնել, չուզեց ականջ կախել Պ. Լառապիի պէս մարդոց կոչերուն։ Պ. Լառապի կ'ըսէր 1868ին.— «Սատովայի առջի օրը պատրաստ ըլլանք և ոչ թէ վերջի. օրինակենք, կը պաղատիմ, օրինակենք ոչ թէ Աւստրիան այլ Բրուսիան»։

Ֆրանսա ա՛լ յաջողութեան յոյս չունէր. երկրին մէկ երրորդ մասը թշնամիին ձեռքը և Բարիզը անոր խաղալիկ եղած, կառավարութիւնը ուրիշ միջոց չունէր եթէ ոչ հաշտութիւն կնքել. հաշտութիւն՝ ո և է գնով։ Գանձը պարապ էր, մարզուած զինուոր մնացած չէր, և Ֆրանսա դէմ դիմաց կը գտնուէր՝ սովին և համաճարակին։ Հաշտութեան բանագնացի պաշտօնը յանձնուեցաւ Պ. Պ. Թիէռի և Ֆաւրի, որոնք պիտի բանակցէին Պիզմարքի հետ։ Պ. Հանօթօ մասնաւոր գլուխի մը մէջ կը նկարագրէ թէ Պիզմարք ի՛նչպէս կը վարուէր Ֆրանսայի բանագնացներուն հետ։ Երկաթէ Նախարարապետը անբաղդատելի ճարտարամտութեամբ մը ստիպեց Թիէրը՝ տալ ամէն ինչ որ Գերմանիոյ ընդհ. սպայակոյտը պահանջած էր.— Այսպէս, Լօռէնի մէկ մասը և 200,000,000 ստեռլին դրամ։ Ուրիշ աւելի կարեւոր պահանջումներու վրայ ալ վիճաբանութիւններ կատարուեցան գաղտնի, գերմանական իշխանութիւններուն կողմէ, թէեւ Պիզմարք ստիպողութիւն չունէր անոնց։

Այսպէս, Գերմանացիները նաւային կայաններ և կարգ մը ֆրանսական գաղթավայրեր (Սայկոն և Քոչինչին, և Միքէլօ Մարթինիք, Ս. Բիէռ են.) ձեռք ձգելու առաջարկներ կը քննէին, միեւնոյն ատեն պահանջելով, եթէ պէտք ըլլար, ֆրանսական նաւատորմիղին մէկ մասը։ Նոյն իսկ, Ֆրանսացիները զարհուրեցընելու համար, Սավուայի, Նիսի և մինչեւ անգամ Նանսիի անձնատրութեան խօսքեր ալ եղած էին։

—══o══—

ՋԻՆՈՒՈՐԻ ՍԷՐ

Անձնասպանութեան և անյաջող ոճիրի արտասովոր դէպք մը պատահեցաւ այս օրերս Պերլինի զօրանոցի մը մէջ։ Տեղակալ ֆոն Բրանտս, հազիւ 21 տարեկան, ժամանակէ մը ի վեր սիրահարած էր Մարթա անուն աղջկան մը։ Տեղակալը սովորութիւն ունէր իր զօրանոցին մէջ իրեն յատուկ տեղը ընդունելու իր սիրուհին. թէեւ զօրանոցներու մէջ կիներու ընդունուիլը խստիւ արգիլուած է, բայց երիտասարդ սպաներուն համար սովորական եղած է։

Երկուշաբթի օրը դիտուեցաւ որ Բրանտս շատ գրգռուած և ցասկոտ դէմք մը առած է։ Իրիկուան դէմ տեղակալը ձգեց իր ընկերները և իր սենեակը քաշուեցաւ, ուր Մարթա իրեն կը սպասէր։ Շատ չանցած կնոջ ձայն մը լսուեցաւ որ օգնութիւն կը պօռար։ Յետոյ երկու հարուած լսուեցան իրարու ետեւէ։ Երբ դուռը բացուեցաւ, տեղակալը մեռած գտնուեցաւ, իսկ Մարթա՝ ալ կողէն զարնուած՝ զգայազիրկ գետին փռուած էր։ Աղջիկը ուշաբերելով, ըսաւ թէ Բրանտս սենեակ մտնելէ անմիջապէս վերջը առաջարկեց որ մէկտեղ մեռնին։ Ինք ուզեց հասկնալ պատճառը, և ջանաց համոզել զայն որ «ապրին, խնդան և սիրեն»։ Բայց իբրեւ պատասխան Բրանտս րեվոլվեր մը քաշեց։ Մարթա անկէ վերջը պատահածը չի յիշեր։

ՀՐԱԲՈՒԽԻՆ ՄՕՏ

Իտալացի երեսփոխան մը, մարքիզ Պալենսաքօ, երեքշաբթի օրը Վէզուվ հրաբուխը տեսնելու գնաց, և խառնարանին մօտեցաւ հանդարտ վայրկեանի մը։ Յանկարծ հրաբուխը բորբոքելով, հրացէկ քարեր տեղացնել սկսաւ իր վրայ։ Մարքիզը վեց ծանր վէրքեր ստացաւ, ուսը և բազուկը ճմլուեցան և հիմայ հիւանդանոցը պառկած է։ Երեսփոխանին զաւակը, որ հօրը կ'ընկերանար, անվնաս ազատեցաւ։

ԲԵՐԱՅԻ ԵՒ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

մեր այն բաժանորդները որոնք առաքումները ժամը 7էն մինչեւ $8\frac{1}{2}$ (Ը. Ե.) կանոնաւորապէս չեն ստանար իրենց թերթը, թող հաճին իմացնել մեզի։

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ՕՐԱՑՈՅՑԸ 1903

132!	ՕՐ ԱՊՐԻԼ 1	1903
ՏԵԿ.		ԼՏՆ.
Մուհարրէմ 16	ԱՒԱԳ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ Պահք. Յիշատակ տասն կուսանաց։	Ապրիլ 14
Կէսօր 5.28		Կէսօր 5.15

ՊԱՏՄԱԿԱՆ.— 1861 Ապրիլ 1ին կը մեռնի Մկրտիչ Ամիրա Ճէզայիրլեան, ազգանուէր, հիմնադիր Խասգիւղի Ներսէսեան վարժարանին, և կը թաղուի Խասգիւղ։ Ծնած էր 1805ին։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ այս միջոցին Տփղիս կը գտնուի։ Ն. Ս. Օծութիւնը քաղաք հասած օրը դիմաւորուեր է թեմին առաջնորդ Սուքիասեանց Սրբ. է, քահանաներէ են.։

ԶՄՒՌՆԻՈՅ Գաւառ. Ժողովոյ չորրորդ շրջանի առաջին նիստը մարտ 21ին տեղի ունենալու համար հրաւէր ղրկուեր է անդամներուն, բայց մեծամասնութիւն չգոյանալով յետաձգուեր է մարտի 23ին. սակայն այս անգամ ալ մեծամասնութիւնը բացակայ գտնուեր է։ Մտադրութիւն կայ երրորդ անգամ ըլլալով հրաւիրել Գաւառ. Ժողովը, սակայն եթէ այս անգամ ալ մեծամասնութիւն չգոյանայ, արդեօք պիտի լուծուի՞ այդ ժողովը՝ ինչպէս կը պահանջեն, թէ պիտի շարունակուին հրաւէրները մինչեւ այն օրը որ կարելի ըլլայ մեծամասնութիւն գտնել և նիստ կազմել։ Առաջնորդ Սրբազանին տկարութեան միջոցին, երբ առաջնորդարանի ժողովներն ալ այսպէս անկերպարան վիճակ մը ունենան, կարծ կը դժուարանայ վիճակը։ Կը սպասենք որ Ն. Սրբազնութիւնը առանց անտարբերութեամբ դիտելու և պարզ հրաւէրներով բաւականանալու, Տ. Կարապետ Վ.ի միջոցաւ անձնական դիմումներ ալ ընէ և ժողովներու կանոնաւոր գումարումը յաջողցնէ։ Մկրտիչ էֆ. Մեզպուրեան՝ ծանօթ ուսուցիչ-դաստիարակը՝ մէկ շաբաթէ ի վեր Իզմիր կը գտնուի, և հիւրընկալուեր է Ս. Առաջնորդէն որուն մտերիմն է, և այցելեր է տեղւոյն կրթական հաստատութիւնները։ Մեզպուրեան էֆ. Իզմիր գացեր է առաջնորդ Սրբազանը հրաւիրելու Պոլիս, իր հիւանդութիւնը դարմանելու համար։

ԳԻՏՆԱԿԱՆ ԴԷՄՔ ՄԸ որ մեր հանրային շրջանակին մէջ պատուաւոր անուն մը ու դիրք մը ունէր, կնքեր է իր կեանքը Զմիւռնիոյ մէջ։ Հանգուցեալը Գալուստ էֆ. Մարկոսեան, ճարտարագէտ-երկրաչափ և Կայսերական գօմիսէրն էր Իզմիրի երկաթուղիներուն։ Անցեալ երկուշաբթի օր նոյն քաղաքին մէջ կատարուեր է յուղարկաւորութիւնը ի ներկայութեան հայ և օտարազգի խուռն բազմութեան։ Հանգուցեալը ժամանակին անձնուիրաբար ճարտարապետութիւնը ըրած ըլլալով տեղւոյն Հռիփսիմեանց վարժարանին, խումբ մը աշակերտուհիներ դագաղը շրջապատեր են, և անոնցմէ մէկն ալ դամբանական մը խօսեր է։ Նոյնպէս դամբանական մըն ալ խօսեր է Տ. Կարապետ Վ., իբրեւ Նախագահ հանդէսին։

Ս. ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ, այս տարւոյ Հիւանդանոցի օրացոյցները ընդունելու առթիւ օրհնութեան կոնդակ մը ղրկած

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 86

ՔՍԱՎԻԷ ՏԸ ՄՕՆԹԷՓԷՆ

Միլոները

5.

—Օ՛ն, մտածեց Մեզաւորուհին, ատենը եկած է որ մեր ներկայութիւնը հաստատենք հոս։

Ու առաւ փառած աշտանակը, դուրս ելաւ սենեակէն, սանդուղէն վար իջաւ վերջին ծայր արագութեամբ, և գնաց Տընիին քով, բռնեց անոր ձեռքէն և ցնցեց իր բոլոր ուժովը։

Տընի յանկարծ արթնցաւ, ցատկեց տեղէն և բերանը բացաւ պօռալու համար։

—Ո՞վ կայ...

Բայց ժամանակ չունեցաւ այդ աղաղակը արձակելու։

Ճանչցաւ թիւ 1 սենեակին վարձակալը, և իր սարսափին յաջորդեց զարմացում մը։

—Ինչո՞ւ համար ասանկ կը ցնցէք զիս, և ուրկէ՞ դուրս կ'ելնէք կոր այսպէս, պարո՛ն։

—Ապո՛ւշ, անկողնէս դուրս կ'ելնեմ կոր, ընդմիջեց Քլոտիս, և կուգամ քեզ արթնցնելու, խո՛ւլ ես, չե՞ս լսեր կոր... ի՛նչպէս չես արթննար թակուին երբ դուռը այնքան աղմուկով և ուժգնութեամբ կը զարնեն։ Երթա՛ բա՛ց։

Դուռը կը զարնուէր այն ատրիճան որ կարծես տեղէն պիտի ելլէր։

—Անպիտա՛ն, կակազեց Տընի, որուն ապշութիւնը հետզհետէ մեծ համեմատութիւններ կ'առնէր։

Ու յետոյ աւելցուց պօռալով.

—Կուգամ կոր, պարո՛ն, կուգամ կոր, կամաց քիչ մը։

Եւ արագէն դուրս ելաւ ու դէպի դուռը ուղղուեցաւ։

Քլոտիս վեր ելած էր արդէն և պատուհանէն կը նայէր։

Կառք մը կեցած էր դրան առջեւ, երկու ճերմակ ձիով։

—Ո՞վ է արդեօք, մտածեց Տընի, դո՞ւքսն է։

Բայց իր հետաքրքրութիւնը անմիջական կերպով չգոհացաւ։

Ո՛չ ոք դուրս ելաւ կառքէն։

Կառքը պարապ էր, և կառապանը զայն սխոռ առաջնորդեց ուղղակի։

Բայց Սիմփսոնը տը լա Թուռ Վօթիէօ և երկու հռչակաւոր բժիշկներ կառքէն վար իջած էին՝ պանդոկին հանդիպակաց կողմը, ուղղակի «Վիլլա Կոթիք» երթալու համար։

Ընկերանանք անոնց։

7.

Տոքթ. Լըռուայէ, իր առաջին յուզումները անցնելէ ետքը, սկսաւ խորհիլ թէ ի՛նչ կապ կրնար գոյութիւն ունենալ՝ առջի իրիկուն իր մեղսակցութիւնը առնելու համար ծանօթի մը կողմէ իրեն եղած դիմումին և այդ գիշերուան ոճրին մէջ։

Տիկին Ամաթիս, որ բարոյական բացարձակ անէութեան մը մէջ ինկած էր, դուրս ելաւ վերջապէս անկէ և ինքզինքին եկաւ կամաց կամաց։

Մատակարարին այրին ո՛չ միայն պատասխան տուաւ բժիշկին հարցումներուն, այլեւ սկսաւ մանրամասնօրէն պատմել թէ ի՛նչպէս տեղի ունեցաւ ահաւոր ոճիրը։

Պատմեց թէ ի՛նչպէս ահաւոր ոճրագործը սենեակէն ներս մտաւ, հին ու մեն լաթեր հագած և դէմքը սեւցուցած։

Յետոյ թէ ի՛նչպէս լոյսերը մարելէ ետքը իր վրայ յարձակեցաւ, և կողպտեց կուրծքին վրայ գտնուած բոլոր զարդեղէնները։

Վերջապէս ըսաւ թէ ի՛նչպէս երկու կիներն ալ քաջութեամբ սկսան զօտին հետ պայքար մը մղել, մին իր մանեակը պրկելով անոր կոկորդը, միւսը՝ ինք՝ անխնայ հարուածներ տալով անոր կռնակին։

Եւ եզրակացնելով, տիկին Ամաթիս ըսաւ թէ այդ յարձակման միակ նպատակը գողութիւն եղած էր։

Տոքթ. Լըռուայէ սկսաւ նորէն խորհիլ. առջի իրիկուան իրեն ներկայացող գեղեցիկ և շնորհալի երիտասարդին և տիկին Ամաթիսին նկարագրած այդ աղտոտ և վայրագ մարդուն միջեւ չէր կրնար նմանութիւն մը գտնել։

Մէկը տասը հազար ֆրանք կը վճարէր, իբր ոճիրի մը գինը։ Միւսը ոճիր մը կը գործէր՝ մէկ քանի թանկագին իրեղէններ գողնալու համար։

Երկուքն ալ վատեր էին անշուշտ, բայց իրենց մէջ անդունդ մը կար...

Տոքթորը այս խորհրդածութիւնները կ'ունենար, նստած անկողնին քով՝ որուն վրայ կը հանգչէր Լըսթէրը, միշտ անկենդան վիճակի մէջ, և որ մեռած պիտի կարծուէր, եթէ շնչառութեան շշուկը չլսուէր։

Մանկամարդ կնոջ այդ վիճակին հանդէպ, բժիշկը կը խոստովանէր իր անկարողութիւնը։

Ոեւէ փորձ վտանգաւոր կը թուէր իրեն, և անհամբերութեամբ լեցուն անձկութեամբ մը կը սպասէր Սիմփսոնին գալստեան, որ Բարիզէն հետը կը բերէր մէկ քանի հռչակաւոր բժիշկներ։

Գիտենք արդէն թէ այդ սպասումը երկար չպիտի տեւէ։

Այդ գիշերուան մէջ երրորդ անգամ ըլլալով լսուեցաւ վիլլային դրան զանգակին ձայնը։

Պ. տը լա Թուռ Վօթիէօ վեր ելաւ իր հետ բերած բժիշկներուն հետ։

—Ի՛նչ եղաւ, հարցուց փութկոտութեամբ մը փիւթինին, երբ այս վերջինը բացաւ դուռը, ի՛նչ լուր կայ... Անշուշտ վախնալու բան մը չկայ...

Փոխանակ պատասխանելու, սպասուհին (որ ի բնէ բարի՝ աղջիկ մըն էր) սկսաւ հեծկլտալ։

[Շարունակելի]

ըսելով, անցեալ կիրակի օր Հիւանդանոցի մատրան մէջ Տ. Աղան Մ. Վ. կարդացեր է այդ կոնդակը, որուն մէջ Ն. Ս. Օծութիւնը կ'օրհնէ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը և պաշտօնեաները, ինչպէս նաև ընդհանուր պատարագաւորները: Կոնդակը կարդացուելէ յետոյ Տ. Աղան Վ. քարոզ մը խօսեր է:

ՄԱԼԱԹԻԱՑԷ տեղեկութիւն կը հասնի թէ տեղացիները զգալով ուսման պակասութիւնը, կիրակնօրեայ դասարան մը հաստատած են, բաւական մարդեր ազատելով դատարկախօսութենէ և խաղամոլութենէ: Հոն յաճախողները կը լսեն կրօնական և կրթական խնդիրներու վրայ արտասանուած բանախօսութիւններ: Գաւառներու մէջ այս տեսակ փորձեր յաճախ տեղի ունեցած են կարճ տեւողութեամբ միայն. փափաքելի է որ Մալաթիոյ մէջ եղած այս ձեռնարկը տեւական ընծայելու հոգ տարուի, տեղական հոգեւոր և վարչական մարմիններու կողմէ:

ԿՈՓԱՑ Ս. Դանիէլ վանքի վանահայր Տ. Պետրոս Վ.ի դէմ գանգատագիր եկած էր Պատրիարքարան, և Կրօն. Ժողովոյ որոշմամբ հրամայուած էր իրեն Մուշ երթալ: Տ. Պետրոս Վ. այս անգամ գրով մը ինքզինքը բոլորովին արդարացուցեր է եղած ամբաստանութեանց դէմ, և խնդրեր է որ նորէն վանք վերադառնայ, բայց հակառակ պարագային պահանջեր է որ քննութիւն մը բացուի:

ԱՐԱԲԿԻՐԻ Գաւառ. Վարչութիւնը գիր մը ղրկելով Պատրիարքարան, ցաւ կը յայտնէ որ ի մասին իրենց առաջնորդ Տ. Մուշեղ Ծ. Վ.ի եպիսկոպոսացման ղրկուած գրերը ու դիմումներն ապարդիւն մնացեր են, և այս անգամ նորէն խնդրեր է որ իրենց առաջնորդին եպիսկոպոսացման համար հարկ եղածը շուտով անօրինուի:

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ պաշտօնագրեր ղրկուած են բոլոր պետական պաշտօնատուներ, որով Պէշճեան Ս. Էֆ.ի Պատրիարքարանի Ա. գործակատար անուանուիլը կը ծանուցուի: Ս. Պատրիարքը այսօր իր հետ ունենալով նորընտիր գործակատարը, պետական պաշտօնատուները երթալով, նախարարներուն և բարձրաստիճան պաշտօնատարներուն պիտի ներկայացնէ Ս. Էֆ.ն: Նախորդ գործակատար Տէր Ներսէսեան Էֆ. երէկ նոր գործակատարին փոխանցեց այն թուղթերը որ իրեն յանձնուած էին եւ յետոյ հրաժեշտ տուաւ բոլոր դիւանապետներուն եւ միւս պաշտօնակիցներուն:

ԵՐԲԵՄՆ իր եկեղեցական կարգը թողլով աշխարհականութեան փափաք յայտնող Ըշըլեան Ներսէս Վ. դարձեալ խնդրագրեր կը տեղացնէ Պատրիարքարան, յայտնելով թէ ինք զղջացած է իր ընթացքին համար, և ներում կը խնդրէ:

ՊԱՆՏՐՄԱ. Պալըքէսիրի տեղապահ Տ. Թաթէոս Վ. որ Պոլիս կը մնար, այս օրերս իր Վիճակը կը վերադառնայ: Տ. Թաթէոս Վ. բաւական ժամանակէ ի վեր հեռու կը գտնուէր իր Վիճակէն, և Պանտրմացի ու Պալըքէսիրցիները գոհունակ ըլլալով իր անշահասէր և օգտակար աշխատութիւններէն, քանիցս իր վերադարձը պահանջած էին Պատրիարքարանէն: Տ. Թաթէոս Վ.ի տեղ, Տ. Կորիւն Վ. քարոզիչ կարգուած է Պալթու:

ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՒՈՅ հինաւուրց քահանաներէն Տ. Իգնատիոս Խաչատուրեան երէկ վախճանեցաւ իր բնակարանին մէջ: Օծման և յուղարկաւորութեան հանդէսը պիտի կատարուի այսօր, ժամը 4ին Գումգաբուի դուրսի եկեղեցւոյն մէջ: Կրօն. Ժողովոյ որոշմամբ Մայր եկեղեցւոյ քահանաները չորս Թաղերու բաժնուած ատեն, Տ. Իգնատիոս Գումգաբուի դուրսի եկեղեցիին վիճակեցաւ: Հանգուցեալը 1859 թուականին նէնի գաւառի եկեղեցիին մէջ քահանայ ձեռնադրուած է, Ատրիանուպոլսոյ առաջնորդ Սարգիս արքեպ.էն, օծակից ունենալով իրեն հանգուցեալ Տ. Խաչատուր քհնյ. Տ. Գաբրիէլեանը: Հանգուցեալը բարի, հեզահոգի եկեղեցական մըն էր և սիրուած ժողովուրդէն, իր պարտաճանաչութեան մանաւանդ անշահասիրութեան համար, որուն ապացոյցն է իր աղքատ մահիճը և աղքատ վիճակի մէջ մեռնիլը:

ՓՈԽԱՆՈՐԴ ՍՐԲԱԶԱՆԸ առջի օրը Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցիին մէջ տիրացու Մկրտիչ Աչճեանը ձեռնադրեց սարկաւագ որ պատարագին միջոցին կարդաց աւետարանը և վերաբերումը կատարեց: Փոխանորդ սրբազանը յորդորական մը խօսելով սարկաւագին՝ քահանայութեան պարտաւորութիւնները յիշեցուց: Մկրտիչ սարկաւագ երէկ Ֆուզկունեճուց գնաց, ուրտեղի եկեղեցին պիտի մնայ մինչեւ Նոր կիրակի: Նոր կիրակիի օրը Փոխանորդ սրբազանը յիշեալ սարկաւագը քահանայ պիտի ձեռնադրէ Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցիին մէջ: Յայտնի է որ Փանտիլլիի եկեղեցին առանց քահանայի մնացած էր և Կրօն. Ժողովը որոշած էր որ ընծայացուն նոյն եկեղեցիին վրայ ձեռնադրուի: Փոխանորդ Սրբազանը հարկաւ պիտի յիշեցնէ այս քահանայացուին, թէ ինք Փանտիլլիի վրայ կը ձեռնադրուի, թէ այդ թաղին մէջ մեծատուններ, հարուստներ չկան և միայն քանի մը տուն աղքատ ընտանիքներ կան: Մենք մեր լրագրական շրջանին մէջ տեսանք այնպիսի քահանայացուներ, որոնք Սթէնեայի կամ Փանտիլլիի վրայ ձեռնադրուեցան, և քանի մը ամիս վերջը ձգելով իրենց ժողովուրդը և մոռնալով իրենց ուխտը, Պատրիարքարանի դուռը ամէն ատեն նիւթական խեղճութիւններնին պարզելով, ու դարմանն ալ գտան: Եթէ այս քահանայացուին ընելիքն այս է, ու եթէ ապահովութիւն չի ներշնչեր այժմէն կը խնդրենք Փոխանորդ Սրբազանէն որ աւելորդ ձանձրութիւն յանձն չառնէ անոր եկեղեցական աստիճան տալով:

ԲԱԳՈՒԻ մէջ այս օրերս մեռեր է մեծահարուստ Յակոբ Աղամեանը: Հանգուցեալը շատ տարիներ առաջ իր եղբօրը յիշատակին համար, բարեգործական նպատակներու նուիրեր է 30,000 րուբլի, և այդ գումարէն 10,000 րուբլի ալ յատկացուեր է Տփղիսի բարեգործական մարմնոյն: Ռուսերէն թերթ մը գրած ըլլալով որ իբր թէ այս գումարները հանգուցեալը այս անգամ նոր նուիրած է, ուրիշ ռուսերէն թերթ մըն ալ կ'ըսէ թէ չկարծուիր որ հանգուցեալը բարեգործական կտակ բրած ըլլայ, այլ կը հաղորդէ թէ հանգուցեալը հայ գրականութեան համար թողած է Սիէնքիէվիչի մէկ վէպիկին հայերէն թարգմանութիւնը:

ՍԻՄՖԵՐՈՊՈԼԻ մէջ խումբ մը օրիորդներ թոյլտուութիւն ստացեր և բացեր են Հայոց ուսումնարանին կից կիրակնօրեայ դպրոց՝ աղջկանց համար:

ԱԶԴ

Մեր նոր չահագրգռական թերթօնին՝ «Երեւակայական Միլիոններ»ու սկսած օրն, այն է անցեալ չորեքշաբթի մարտ 26էն սկսեալ «Մուրհանդակ» ունենալ փափաքողները կրնան ստանալ խմբագրատունէս ուր տրամադրելի կայ, կամ պահանջել լրագրավաճառներէն:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

«ՏՂԱՔԸ ԴՈՒՐՍ ԵԿԵՂԵՑԻԷՆ»

Ներկայ Աւագշաբթուան մէջ այնքան փառաւոր արարողութիւններով կը տօնենք մեր Փրկչին Խաչելութիւնը, Թաղումը և Յարութիւնը: Նոյն Փրկիչ Յիսուսը իր պատուական Աւետարաններուն մէջ քանի՛ քանի տեղեր յիշած է թէ «պզտիկներէն ոչ մէկը մի՛ գայթակղեցնէք, անոնց հրեշտակը կը տեսնէ ձեզ:» Նաև տղաքը կ'առնէ, կ'օրհնէ և յաճախ կ'ապացուցէ որ անոնց ո եւ է գայթակղութեան պատճառ չըլլանք: Աստ հանդէպ Սկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ Պատ. Թաղ. Խորհուրդը ոչ ըրեր է, և պատուիրեր է ժամկոչներուն և քէհեային, որ եկեղեցիէն ներս չառնեն տղաքը, և ոչ թէ 4—5 տարեկան տղաք, այլ 10—13—15 տարեկան, Պէրպէրեանի աշակերտ, գրեթէ կատարեալ տղաքներ: Ըսողներ կան թէ այս մասին բացատրութիւններ պիտի տրուին եղեր. իմ կարծեօք տրուելիք բացատրութիւնները ինչ որ ալ ըլլան, բացարձակ մեղադրելի է այս որոշումը և շատ ու շատ նիւթ կրնայ հայթայթել դիտողութեանց, թէ՛ լրագրութեան և թէ ժողովրդին մէջ: Մենք նոյն Պատ. Թաղ. Խորհուրդէն չենք սպասեր որ այդ տեսակ որոշումի մը մէջ առաջնութիւն ունենայ: Վիճաբանելու միտք չունինք. կը յարգենք մեր հասարակութեան ամէն աշխատաւորները. միայն թէ այս խնդիրը մեր կրօնական պետին՝ Ս. Պատրիարքին և Պատկ. Կրօնական Ժողովին ուշադրութեանը կը յանձնենք, և կը խնդրենք որ, եթէ իրօք այսպիսի որոշում մը կայ և ունի իր օգտակար եւ բանաւոր պատճառները կրօնական պատկառելի Ժողովը ի՛նք ծանուցանէ ծնողաց, որ ծնողք ըստ այնմ եկեղեցի չղրկեն իրենց տղաքը, եթէ ոչ մենք պարտաւոր ենք ղրկելու և պիտի ղրկենք:

Սկիւտար   ԹԱՂԵՑԻ ԾՆՈՂՔ ՄԸ

* *

ՊԱՖՐԱՅԷՆ կը գրեն մեզի.—«Զարմանքով կարդացինք «Արեւելք»ի 5209 թիւ թերթին մէջ Պ. Թէնէքէճեանի անհիմն ակնարկութիւնները մեր վարժարանաց տեսչին հանդէպ: Նամակագրին անունն իսկ բաւական եղաւ հասկնալու թէ անձնական չահագիտութիւններու ինչ գծուծ նկատումներով գրուած են այս տողերը: Վարժարանաց ընդհանուր տեսուչ Աղեք. Էֆ. Կիթառ, արդէն ծանօթ՝ հրապարակի վրայ իր երբեմնի գողտրիկ գրուածներով, և տարիներէ ի վեր վարած կրթական պաշտօնէութեան փորձառութեամբ, իր վրայ կը միացնէ ո՛չ միայն գիտակից ձեռնհասութիւն իր գործին, այլ եւ մտաւորական անժխտելի կարողութիւններ, կուռ սկզբունքներու վրայ հաստատուած: Թէ ի՛նչ բան պատճառ եղած է յիշեալ պարոնին փորի ցաւին, պատմենք.—Պ. Թէնէքէճեան, ներկայ տարեշրջանիս կիսուն հացագնի կարօտ վիճակի մէջ՝ դիմած է Խորհրդոյս, երեք արծաթ ամսականաւ պաշտօն մը խնդրելով: Իր խելութիւնով հանրածանօթ ըլլալով մեզ՝ մերժուեցաւ: Կարծելով թէ այս մերժումին պատճառը տեսուչն է եղած, ձեռնարկած է այս ձախաւոր թղթակցութեան: Իրաց այս վիճակին մէջ, ճշմարտութիւնն եւ ուղղամտութիւնը պարտք կը դնեն մեր վրայ՝ գրել սոյն հերքումնագիրը, հրապարակաւ մեր շնորհակալիքը յայտնելով Կիթառ էֆ.ի իր անխոնջ ջանքերուն համար, որոնք գնահատուած են ամբողջ Պաֆրայեցին եւ ամէն պարագայի մէջ արժանի են վարձատրութեան, և յանձնարարել Պ. Թէնէքէճեանի, որ իր չափն ու սահմանը գիտնայ:

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Վ. Ատենադպիր   Ատենապետ
Ռ. Գալսերեան   Մ. Եաղուպեան
1903 Մարտ 27, Պաֆրա

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

13 Ապրիլ 1903

Բարիզի սակարանը գոց էր երէկ՝ Լատինացւոց Զատկի տօնին առթիւ: Նոյնպէս Ղալաթիոյ սակարանը:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

([illegible])

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Սալիսէի աստիճան տրուեցաւ Մալթէպէի հիւանդանոցին դեղագործներէն Ժօզէֆ էֆ.ի:

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.—Բ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Պերլինի Օթէլ Պրիսթօլին անօրէն Պ. Օլի:

Ն. Մէճիտիէ՝ գերման կայսեր զաւակ Բարձր. Վիլհէլմ իշխանին հետեւորդներէն Կէօրնիկ, Ֆէօրքէլ, Հէօֆէթ և Շասէօր Շրապէլի:

ԴԱԴԱՐՈՒՄ.—Հայերէն «Մանզումէի Էֆքեար» լրագիրը օրէնքի և կանոնի հակառակ ընթացքի մէջ գտնուիլ յանդգնելուն համար, այսօրուընէ սկսեալ անպայման դադարման դատապարտուած է:

(Կնիք Տպագր. Տեսչութեան)

31 Մարտ 319

ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐ ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ.—Արհեստներու և երկրագործութեան զարգացման համար Կայս. Իրատէ մը հրամայած ըլլալով գաւառներու մէջ տօնավաճառներ և տեղ տեղ ալ ցուցահանդէսներ բանալ, ըստ այնմ Սելանիկի, Այտընի, Պէյրութի, Պրուսայի, Հալէպի և Սուրիոյ նահանգներուն մէջ հիմակուընէ մէյմէկ ցուցահանդէսներ պիտի բացուին, որուն համար հեռագրաւ հրամաններ տրուած են այդ տեղերը: Այդ ցուցահանդէսներէն իւրաքանչիւրին համար արհեստին և երկրագործութեան պայմաններուն տեղեակ անձերէ յանձնաժողով մը պիտի կազմուի: Յետոյ, նկատողութեան պիտի առնուի թէ իւրաքանչիւր նահանգի մէջ ո՛ր եղանակին յարմար է ցուցահանդէս բանալ: Ասկէ զատ, Երկրագործական Նախարարութեան կողմէ եւս մէյմէկ յանձնաժողով պիտի կազմուի, որոնք նահանգներու տեղային երկրագործական և արհեստական պահանջները պիտի ուսումնասիրեն, և պիտի քննեն թէ ի՛նչ միջոցներով կրնայ տեղւոյն երկրագործութիւնը զարգանալ. յետոյ պիտի յանձնարարեն թէ ի՛նչ տեսակ հունտեր ցանել աւելի օգտակար է՝ փոխանակ այնինչ հունտի: Պիտի ուսումնասիրուին նաեւ արհեստներու զարգացման միջոցները, ինչպէս նաեւ եղանակներ պիտի ցուցուին անասուններու տեսակները բազմացնելու համար: Այս յանձնաժողովներուն կողմէ ուսումնասիրուած միջոցները նահանգներու ժողովրդեան սորվեցնելու և տրուած որոշումները քննելու համար, մայրաքաղաքիս մէջ ևս յանձնախումբեր պիտի կազմուին: Կայս. վերոյիշեալ Իրատէով —որ երկրին հարստութեան և յառաջդիմութեան տեսակէտէն այնքան մեծ կարեւորութիւն ունի— հրամայուած է ճամբաները և հաղորդակցութեան միջոցները բազմացնել, փոխադրութիւնները դիւրացնել. և յետոյ նահանգներէ ոմանց մէջ տուներու չինութիւնը աւելի կանոնաւոր ձեւով մը կատարել, որով հոս պատրաստուած ձեւեր նահանգները պիտի ղրկուին՝ ըստ այնմ չինելու տուները: Կայս. այս Իրատէն կը հրամայէ նաեւ տօնավաճառներ սարքել նահանգներու մէջ: Շատ դիւրին է հասկնալ թէ՝ այդ մասին ձեռք առնուելիք և ուսումնասիրուելիք միջոցներն ու որոշումները ընդհ. երկրագործութեան և արհեստներու զարգացման ո՛ր աստիճան օգտակարութիւն պիտի ունենան, քանի որ տօնավաճառներ միջոցներ են առուտուր դիւրացնելու և զանազան տեղերու ժողովուրդներուն՝ փոխադարձաբար ծանօթացնելու իրենց արհեստներն ու արտադրութիւնները:

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ —Պաղտատի երկաթուղիի առաջին մասին՝ Գօնեա-Էրէյլիի գծին չինութեան նախնական գործողութիւններուն սկսուած է արդէն 15 օրէ ի վեր: Առ առաւելն մինչեւ երեք ամիս պիտի աւարտի այս գծին չինութիւնը: Գծին մէկ մասը չորս ճիւղերու բաժնուած է, որոնց առաջինին չինութիւնը երկրաչափ Պ. Կեզլիի, երկրորդինը՝ Պ. Վարնէզիոյի, երրորդինը՝ Պ. Լաբէլլոյի և չորրորդինը՝ Պ. Ալէլամթոյի կողմէ կը կատարուի: Այս երկրաչափներուն տրամադրութեան տակ կը գտնուին երեքական օգնականներ: Ա. երկրաչափի պաշտօնը տրուած է Պ. Մավրոքորտաթոյի: Գիծին երկարիլը՝ առեւտրական տեսակէտէն քիչ մը պիտի վնասէ Գօնեայի արմտիքի հրապարակին: Մինչեւ հիմայ գծին երկայնքին վրայ գտնուող տեղերուն արտադրութիւնները Գօնեայի հրապարակը բերուելով կը ծախուէին և հոնկէ կը փոխադրուէին, բայց ասկէ ետքը ուղղակի իրենց աղբիւրներէ չոգեկառքով պիտի փոխադրուին: Այս պատճառաւ Գօնեայի արմտիքի վաճառականներէն ոմանք բացորոշ է որ իրենց գրասենեակները Գարաման և Էրէյլի փոխադրեն: Գօնեա-Էրէյլիի գիծին չինութիւնը երբ աւարտի, նոյն նահանգէն Մէրսին ու Ատալիա ապրանք ղրկելու հարկ պիտի չմնայ, վասն զի բերքերը երկաթուղիով ուղղակի Կ. Պոլիս պիտի ղրկուին:

ՌՈՒՄԷԼԻՈՅ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Կայս. Իրատէով, 15 նոր գիւղախումբեր կազմուեցան Սելանիկի և Քոսովայի նահանգներուն մէջ: Այդ գիւղախումբերուն միւտիրները պիտի անուանուին այդ երկու նահանգներէն՝ պարկեշտ և կարող մարդոց մէջէն: Իւրաքանչիւր գիւղախումբի մէջ ոստիկանական պաշտօնեայ մը եւ պէտք եղածին չափ ոստիկան-զինուոր պիտի գտնուին:

—Ռումէլիի նահանգներու ընդհանուր քննչութիւնը տեղեկագիր մը ղրկած է Բ. Դուռը, ի մասին նահանգներու մէջ ձեռնարկուած հանրօգուտ չինութեանց, ինչպէս նաև այդ աշխատութեանց համար իւրաքանչիւր տեղէ հաւաքուած մարդոց թիւին:

ԱԹԷՆՔԷՆ կը հաղորդեն մարտ 24 թուով թէ Արթայի մէջ պուլկար աւազակներու խումբ մը՝ հետապնդուած Օսմ. զինուորներու կողմէ՝ ուզած է Յունաստանի սահմանագլուխը անցնիլ: Զինուորները զէնք պարպեր են անոնց վրայ, որոնցմէ մէկը մեռեր և միւսը վիրաւորուեր է: Մնացածները փախեր են: Արթայի եւ Թրէհալայի հելլէն իշխանութիւնները հրաման առեր են ձերբակալելու զանոնք:

ԿԱՅՍ. ԻՐԱՏԷՈՎ, 12 հազար զրշ. յատկացուած է Սթէնիայի, Պալթալիմանի և Պէյլէրպէյի պահականոցներու նորոգութեան համար:

—Կայս. Իրատէ մը հաղորդուած է Ներքին Գործոց նախարարութեան, հրամայող որ նահանգներու քաղաքապետական բոլոր տուրքերը քաղաքներու բարեզարդութեան յատկացուին:

—Կայս. Իրատէ մը կը հրամայէ Թուրքեւհնդկաստանի առեւտրական նոր պայմանագրութեան բրօթօքօլներուն փոխանակութիւնը երկու կողմանց պատուիրակներուն միջեւ:

ՆՈՐ ՆՇԱՆԱՌՈՒԹԵԱՆ կէտ մը հնարած է Սէնթ Էթիէնի հրացանաշինարանին մէջ գտնուող Պ. Ժիւլ Լորան, որ իր այդ գիւտը Օսմ. բանակներուն մէջ փորձուելու համար Կայս. կառավարութեան մատուցած է: Այդ նշանառութեան կէտը՝ նորավարժ զինուորներու մեծ դիւրութիւններ կ'ընծայէ եւ առաւ 100էն 90 կարելիութիւն կայ նետուած գնդակը իր տեղը հասցնելու:

Պ. ՉԷՐՊԻՆԱՅԻ մարմինը Սկիւպ պիտի փոխադրուի եւ անկէ ալ Սելանիկ, ուրկէ ռուսական չոգենաւով մը Ռուսիա պիտի տարուի:

—Սեւ Լերան իշխանը ցաւակցական հեռագիր մը ղրկեց Ռուսիոյ կայսեր, Պ. Չէրպինայի մահուան առթիւ:

ՄԱՀՄՈՒՏԻԷԻ վարչական խորհուրդին նախագահ եւ Վեհ. Սուլթանին թիկնապահ դեր-ծովակալ Մէհմէտ Բաչիր փաշայի նախաձեռնութեամբ, «Միտիլլի» չոգենաւը Իշխանաց կղզիներու երթեւեկութեանց յատկացուած է, որոնց պիտի սկսի յառաջիկայ մայիսէն սկսեալ: Միեւնոյն օրէն, ուրիշ չոգենաւ մը իրիկուան ժամը 11ուկէսին ուղղակի պիտի բանի Գարաքէօյի կամուրջին և Հայտարի և Բրինքիբոյի միջեւ:

ՄԷՇ ԿՂԶԻՒ, Հէյպէլի եւ Պուրկազ կղզիներու Թաղապետութեան նախագահ Հաճի Նէճիպ պէյի ջանքերուն չնորհիւ, յիշեալ կղզիներու փողոցները կը նորոգուին եւ անոնց մաքրութեան հոգ կը տարուի:

ԳՈՀՈՒԹԵԱՄԲ կը տեղեկանանք թէ Ն. Վեհ. Յունաստանի Թագաւորը՝ Ս. Փրկչի արքայական կարգին Ասպետութեան Խաչը նուիրած է Սինկէր ընկերութեան Արեւելքի ներկայացուցիչ Պ. Ռօզէնթալին: Այս բարձր գնահատումը Սինկէրի մեքենաներուն գերազանցութեան փայլուն մէկ ապացոյցն է, և մենք ուրախ ենք որ յունական կառավարութիւնը, այս պատուանշանով ուզած է վարձատրել այն թանկագին ծառայութիւնները՝ զորս Սինկէր ընկերութիւնը չի դադրիր մատուցանելէ ժողովուրդին ամէն դասակարգերուն: Գիտենք արդէն թէ, ո՛չ միայն օտար վեհապետները եղած են գնահատող այս ծառայութիւններուն, այլեւ մեր Օգոստ. Սուլթանը պարգեւած է քանի քանի անգամներ, իր բարձր չնորհներուն առարկայ ընել այս մեծ ընկերութիւնը որ աշխարհածանօթ է իր ընտիր մեքենաներով: Գոհունակութեամբ կը գիտենք մենք ալ, որ մեր հասարակութիւնը հետզհետէ ա՛լ աւելի գնահատելու վրայ է Սինկէրի մեքենաներուն գերազանց յատկութիւնները, ինչ որ պահանջքն է արդէն իր բնական չահերուն:

ՄԱԼԱԹԻԱՅԷՆ կը գրեն մեզի.—Ծաղկախտին գործած աւերներէն ետքը, որոնց բաւական թիւով մանուկներու կեանքը արժեցին, Վերջին ձմեռն ալ պէտք եղածէն աւելի նեղութիւն տուաւ ժողովուրդին, այնպէս որ 50 տարիէ ի վեր չտեսնուած սաստկութիւն մը ունէր, մանաւանդ յունվար ամսոյն մէջ: Մինչեւ այսօր, ուրիշ ատեններ երեք զր. արժող մէկ բեռ փայտը՝ 10-12 զր.ի բարձրացած է և ածուխն ալ չունի կարծես: Ձմեռուան սաստկութենէն Մալաթիոյ ծիրանի և սալորենիի բոլոր պարտէզները բոլորովին չորցած են: Այս ծառերու պտուղէն էր որ տարեկան, միջին հաշուով 20000 լիրա կը մտնէր Մալաթիա: Ծառերու հետ աֆիոնի բերքերն ալ վնասուած են, որ աս ալ իր կարգին հազարաւոր ոսկիներ կը չահեցնէր ժողովուրդին:

ԲԱՐՁՐ. ԽՏԻՎԻՆ մայրը, Էմինէ հանըմ, այսօր Աղեքսանդրիայէն «Մահրուսա» չոգենաւով ճամբայ կ'ելլէ մայրաքաղաքս գալու համար:

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.—Պուլկար կառավարութիւնը որոշած է աւելցնել սահմանագլուխին վրայ գտնուած զինուորները, որովհետեւ ոստիկան-զինուորները անբաւական եղած են արգիլելու աւազակախումբերու անցքը:

ՌԷՃՊԻ խորհրդական Հալիլ Մէլհամէ էֆ. որ Այտընի նահանգին մէջ գտնուող գործակալութեանց քննչութեան պաշտօնով Իզմիր ղրկուած էր, 17 պաշտօնեաներ և 45 դէտեր ճամբու դրած է, որոնք ո եւ է օգտակարութիւն մը չունէին, եւ որոնք 300էն 1500 զրշ. ամսաթոշակ կը ստանային: Իրենց կարեւորութեան նուազութեան պատճառաւ, անօրէնութիւնները պաշտօնէութեան վերածուեր են, ամսաթոշակի զիջելով: Այսպէսով 500 օսմ. ոսկիի ամսական խնայողութիւն մը առաջ կու գայ:

ՌՈՒՆԳԱՓԱՆԻ կամուրջին կեդրոնի երկու կամարներէն մէկուն նորոգութիւնները աւարտած են:

ԴԻՒՐԱՎԱՌ նիւթերու քննութիւնը ասկէ վերջը քարափներու վրայ պիտի կատարուի, եւ ոչ թէ մաքսային մթերանոցներու մէջ:

ՔԱՂԱՔԱՀԱՅՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.— Միչօ անուն մէկը՝ առջի օր երբ Ղալաթիա, «Թիրինկ»ի հանդէպ [illegible] վաճառատան առջեւ կեցած ցուցափեղկերը կը դիտէր, գիւղացի մարդ մը իրեն մօտեցաւ և նամակատան ո՛ւր ըլլալը հարցուց: Միչօ մինչդեռ կը պատասխանէր այս հարցման, այդ անծանօթ մարդը գետին ծռեցաւ և ոտքերուն տակ գտնուած դրամապանակ մը վեր առնելով ըսաւ Միչոյին թէ զայն կէսուկէս մէջերնին պիտի բաժնեն, եթէ Միչօ ուրիշի մը բան չըսէ: Եւ երկուքն ալ դէպի Թիւնէլի կողմերը ամայի փողոց մը ուղղուեցան: Անծանօթ մարդը տակաւին դրամապանակը չէր բացած, երբ ուրիշ անծանօթ մըն ալ երեւան կ'ելնէ, եւ «իմ դրամապանակս գտեր էք» ըսելով այս երկուքին օձիքը կը բռնէ և գրպանները կը խուզարկէ: Միչօին գրպանէն դրամապանակ մը դուրս կը հանէ, որուն մէջ 7 անգլիական ոսկի կը գտնուէր, եւ զոր բանալ նայելէ ետքը՝ դարձեալ Միչօին կը յանձնէ «Մինակ ասիկա իմս չէ» ըսելով: Յետոյ երկու անծանօթ մարդիկը Միչօէն կը բաժնուին: Երբ Միչօ նորէն վաճառատունէն կ'երթայ հագուստ գնելու, դրամապանակին մէջ անգլիական ոսկիներուն տեղ քառորդ մէճիտներ կը գտնէ եւ ոստիկանութեան իմաց կու տայ: Քսակահատները կը փնտռուին:

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏ Համբարձում, որ մեռած գտնուած էր Եէլ Տէյիրմէնի՝ իր մէկ պզտիկ տան մէջ, որոշ հիւանդութենէ մեռած է, որմէ կը տառապէր երկար ատենէ ի վեր:

ՄԱՅՐԵՐԸ պէտք է գիտնան թէ երախայ մը երբ վեց ամսու ըլլայ, մօր կաթը չի բաւեր զայն պէտք եղածին պէս սնուցանելու: Եթէ կ'ուզէք որ ձեր զաւակը քաջառողջ և զօրաւոր կազմ մը ունենայ, պէտք է Ֆոսֆաթին Ֆալիեռով սնուցանել զայն: Ֆոսֆաթին Ֆալիեռը ամենէն սննդարարն է մանուկներու համար պատրաստուած ուտեստներուն մէջ: Եւրոպայի ամէն կողմը մայրերը Ֆոսֆաթին Ֆալիեռ կը կերցնեն պզտիկներուն:

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ԱԶԴ.—Տնօրէնութիւնս պատիւ ունի ծանուցանել հասարակութեան թէ՝ ապրիլ 15էն սկսեալ.

1. 1896 օգոստ. 1ին հրատարակուած թիւ 6 առժամեայ Բըթիթ-Վիթէս բացառիկ սակացոյցը ջնջուած է, և տեղը դրուած նոր սակացոյց մը, որ նոյն թիւը կը կրէ և որ պիտի գործադրուի Հայտար-Փաշա-Էսկիշէհիր գծին վրայ, խոշոր հանքածուխի, ածխաքարի (անթրասիթ) հանքածուխի փոշիի, «թուրպ»ի, «լինիէթ»ի առաքումներուն համար:

2. 143 թուակիր առժամեայ նոր բացառիկ սակացոյց մը պիտի գործադրուի, միեւնոյն նիւթերու՝ Էսկի-Շէհիր-Գօնիա գծին վրայ փոխադրութեանց համար:

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար, դիմել կայարանները և Հայտար փաշայի առեւտրական գրասենեակը:

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Հայտար-Փաշա, 6 ապրիլ 1903

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 12 Ապրիլ.—Հանրապետութեան նախագահին եղբայրը ծանրապէս հիւանդ է:

ԵՍԷՆ.—Ապրիլ 15էն սկսեալ,—որ ատեն պիտի սկսի գործադրուիլ օրական 8 ժամ աշխատելու կանոնը—գործաւորներու թոշակները 20% պիտի զեղչուին:

ԲԱՐԻԶ.—Նախագահ Լուպէ իրիկուընը ճամբայ ելաւ դէպի Մարսիլիա, ուրկէ նաւ պիտի նստի Ալժերիա երթալու համար: Իրեն կ'ընկերանան Մերակոյտին նախագահը, արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէ և ծովային նախարար Պ. Բէլլթան: Խուռն բազմութիւն մը ներկայ էր, երբ նախագահը ճամբայ ելաւ:

ՄԷՑ.—Վիլհէլմ կայսրը Իւրվիլի դղեակը պիտի հասնի յառաջիկայ Մայիս 14ին, և տասը օր պիտի մնայ:

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ.— «Նովօսթի» կ'իմանայ թէ Բեդերսբուրկի սերպիական դեսպան Պ. Նովաքովիչ, Սերպիոյ վերջին դէպքերուն հետեւանքով, խնդրեր է որ ետ կանչուի: Պ. Նովաքովիչ դիտաւորութիւն ունի անմիջապէս իր երկիրը դառնալու:

ԳՈՒԲՐԷՇ.— Գահաժառանգ իշխանին զաւակը, իշխան Քարոլ, հարսանիթէ բռնուեցաւ: Վիճակը լաւ է սակայն:

ԱՌԱ.— Այսօր Բարիզի և Ռապէի միջեւ կազմակերպուած հեծելանուարդներու արշաւին մէջ, ինքնաշարժ կառք մը տապալեց Պաուա անուն անձը: Վիճակը յուսահատական է:

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 13 ապրիլ.— Եւրոպական մամուլը ընդհանրապէս գոհունակութեամբ կը խօսի Անգլիոյ թագաւորին Լիզպօնայի մէջ խօսած ճառին վրայ, և մասնաւորապէս այն հատուածին վրայ, որուն մէջ բաղձանք կը յայտնուի իրենց լրութեան մէջ պահելու Բորթուկալի գաղթային ստացուածքները:

—Մարտ ամսոյ անուղղակի տուրքերու եւ պետական մենաշնորհներու հասոյթը եղած է, 214,253,401 ֆր., այսինքն նախահաշիւին մէջ ենթադրուածէն 6,796,500 ֆր., եւ անցեալ տարւոյ նոյն ժամանակամիջոցի հասոյթէն 9,121,700 ֆր. աւելի:

ՍԿԻՒՏԱՐԻ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԸ

Սկիւտարի աղքատ հիւանդաց Խնամակալութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է Կարապետ Էֆ. Փուլաճեանէն իր մօրը յուղարկաւորութեան առթիւ՝ 100 զրշ.: Աստուածաբանական Արամ Էֆ. Գարագաշեանէ փոխան ծաղկեփունջի Օր. Վիքթօրիա Պէշիշեանի յուղարկա-

ւորութեան առթիւ 54 դր.։ Մինչեւ էֆ. Արծրունիէ իր հօր յուղարկաւորութեան առթիւ 108, Պատրիկ էֆ. Կիւլպենկեանէ յանուն Կիւլպենկեան եղբարց 540, Մանուկ էֆ. Ամբատեանէ իր անուան ազնախմբութեան առթիւ 40, Օհանիկ էֆ. Պօյաճեանէ նուէր 20։

Նախագահ

Ազգասէր հիւանդաց խնամակալութեան

Հմայեակ քոնթ. Էքսերճեան

1903 Մարտ 31 Սկիւտար (Կնիք.)

ԹՂԹԱՎԱՃԱՌՈՏՈՒԻՆ

Պ. ՊԱԼԵՆՑ ԵՒ ԸՆԿԵՐ

Կ. ՊՕԼԻՍ, ԻՍԿԻ ԶԱՊԹԻՃԻ ՓՈՂՈՑ Թ. 46

Հանրածանօթ Պ. Պալենց Գրատունը պատիւ ունի ծանուցանելու թէ, իր բազմաթիւ յաճախորդներուն խնդրանքին գոհացում տալու նպատակով, հաստատած է նաեւ թղթավաճառատուն մը վերոյիշեալ ֆիրմային տակ, ուր կը գտնուի պատրաստ, թէ դպրոցներու եւ թէ գրասենեակներու յատուկ ամէն տեսակ պէտքերու. ճոխ մեքենք մը իսկատ ժամն եւ անմրցելի գիներով։ Այս նոր վաճառատունը գիւրամատչելի պայմաններովկըստանձնէ նաեւ. ամէն տեսակ վաճառականական թղթերու, մատրահանկներու, նամակագլխի, պահարանի, հրատիրագրի, չրջաքներական, այցաքարտի եւ այլ նմանօրինակ թղթերու տպագրութիւնը՝ իսկատ վայելուչ եւ ճաշակաւոր կերպով։

Աւելորդ է ըսել թէ մանուկ հոգ եւ խնամք պիտի տարուի գործառնելիք եկած փոքրաքանակ եւ մնծաքանակ ամէն տեսակ յանձնարարութեանց չուշ տով կատարման։ 10—9

ՀԱՄԻՏԻՑԷ ՖԷՍԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Ֆէրիքէօյի մէջ, մեր հաստատած ֆէսի գործարանին արտադրած ֆէսերը չատ գեղեցիկ են, և երբ թրջուին, առանց կրակի չորցուելով, բոլորովին նոր երեւոյթ մը կը ստանան։ Մեր նպատակը արդէն սապէս կրնանք ամփոփել.— Մրցիլ արտասահմանէն եկած ֆէսերուն հետ՝ չափազանց ժամն ծախսելով, մեր գործարանը յառաջ տանիլ, և այս պայմաններուն մէջ քիչ չահով գոհ ըլլալ։ Համիտիէ ֆէսի վաճառման կեդրոնատեղին է.—

Պոյիս, Պահչեգաբռւ, Թրամվէյի ճատտեն, 21 թիւ խանութը։

Գործարանս սոյն վաճառատունէն զատ, Կ. Պոլսոյ մէջ ուրիշ վաճառատուն չունի։ Մեր յարգոյ յաճախորդները յիշեալ վաճառատան մէջ կրնան գտնել ամէն տեսն իրենց ճաշակին համեմատ չատ գեղեցիկ ֆէսեր, որոնք հետեւեալ գիներով կը վաճառուին։ Ասկէ առաջ 13 դր.ի ծախուած մէկը աբլայով ֆէսերը 8½ դր.ի։ — 10 դր.ի ծախուած մէկը կրկնակ ֆէսլիները 7 դր.ի,—8 դր.ի ծախուած մէկը խսիրով ֆէսերը՝ 5½ դր.ի։—5 դր.ի ծախուած մէկը տիպիքով ծածկուած ֆէսերը՝ 4 դր.ի։ Անոնք որ Համիտիէ ֆէսի գործարանին ֆէսերէն չատ մը առնելով գործածեն, մէկ կողմէն արտասահմանի ֆէսերը առնելով չարքաշը 2-3 անգամ կաղապարել տալու ծանծրոյթէն և աւելորդ ծախքէն կ'ազատին, և միւս կողմէ ալ գեղեցիկ ու դիմացկուն ֆէսներ գործածելու առիթը կ'ունենան։

Անոնք որ կը փափաքին Պոլսոյ մէջ գնդանան տեղեր խանութներ բանալով մեր ֆէսերը վաճառել, պէտք է դիմեն Պէօյիւք ենիի խան, թիւ. 37-38 սենեակները, վաճառականութեամբ զբաղող Նազարէթ և Մինրան Մուրատեան եղբայրներուն, որոնք գործարանիս առեւտրական գործերով կը զբաղին։

Համիտիէ ֆէսի գործարանը՝ Օսմ. կառավարութեան բոլոր քաղաքներուն և գաւառներուն մէջ գործակատարներ և յաճախորդներու պէտք ունենալով, 27 դր.նոց թղթադրամ ղրկողներուն առ. միջապէս 5 ֆէս և գործարանիս վաճառման կանոնները պարունակող ցանկը պիտի ղրկուին։

Մեր հասցէին եկած նամակներուն պատասխանները անմիջապէս կը ղրկուին։ Թէ՛ Կ. Պոլսէ և թէ Օսմ. կառավարութեան ամէն կողմերէն առնուած յանձնարարութիւնները մէկ տեսակին վրայ 50 հատէն պակաս չեն ընդունուիր։

Կ. Պոլսոյ մէջ ալ փոքրաքանակ ապրանք ծախող վաճառատուն մը մինչեւ 20 հատ կրնայ ծախել։ 90-29

Թէյ, լնայողական նախաճաշ
Թէյ, սննդարար
Թէյ, մարսողական
Թէյ, առողջապահիկ

Մեր վաճառատան ստէպ ստէպ կը հանին Հնդկաստանի, Սէյլանի, Ջինի և Ճավայի ընտրելագոյն ագարակներէ

ԹԷՅԵՐ

որոնք մեծ քանակութեամբ կ'ապահին։ Այս անգամ հասած և հանելիք լաւագոյն թէյերը չատ գոհացուցիչ գնով կը վաճառուին. առուներու մէջ գործածելու թէյեր չատ խնամով զատուած են որոնք գոհ կը թողուն այցելուները։

Այցելեցէք ԱՒԵՏԻՍ ԱԼԷՔՍԱՆԻ վաճառատունը Թահմիզ փողոց, թիւ 49 Կ. Պոլիս։

Գաւառներէ յանձնարարութիւններ կ'ընդունուին գոհացուցիչ պայմաններով։ 104—45

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

NORTH BRITISH & MERCANTILE
ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆԴ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1800 ԻՆ

NORTHERN INSURANCE COMP
ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԻՆՇՈՒՐԸՆՍ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1836 ԻՆ

Դրամագլուխ	3,000,000	Անգլ. ոսկի	Դրամագլուխ	3,000,000	Անգլ. ոսկի
Պահեստի դրամ	15,722693	» »	Պահեստի դրամ	5,898,800	» »
1901ի հասոյթը	3,308,106	» »	1901ի հասոյթը	1,332,600	» »

Այս ընկերութիւնք հաւաքարար իրենց ընծայած բացարձակ վստահութեան հակայ դրամագլխի և պահեստի գումարաց տեսակէտով հրդեհի դէմ ապահովագրութիւններ կ'ընդունին չէնքերու, կարասեաց, վաճառքի և.հմ.ՅԻՍՅ ԴԻՒՐԱՄԱՏՍԶԵԼԻ ԳՆՈՎ ԵՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ. ԻՒՆ ՈԵՒԻՑԷ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ.

Վճարումնք արդարութեամբ անմիջական եւ առատաձեռնութեամբ կը կատարուին

Մինչ այժմ հրդեհի վնասուց համար վճարուած գումար ԵՐԵՍՈՒՆ ՈՒԹ ՄԻԼԻՈՆ Անգլ. ոսկին կ'անցնի

Մ Ա Ր Ի Թ Ա Յ Մ MARITIME INSURENCE Cie

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 500000, ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 130000

Այս ընկերութիւնն եւս չոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջ բեռցուած ապրանքներն և դրամածրարներն չափիչս նաեւ ամենաբերք թղթատարով ղրկուած ինչքերը խիստ չահաւէտ եւ օգտակար պայմաններով կ'ապահովագրէ.Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ Կ. ՊՕԼՍՈՑ, Գ. Ց. ՍԵՐՈՓԵԱՆ.— Զալաթիա. Մէհմէտ Ալիփաչա խան թիւ 22։

ՕՋ ՏՈՒՆ ՄԸ

Հիւանդութեանց դէմ ապահով է նեթէ իր մէջը չիգտնուի շիշ մը

SCOTT'S EMULSION

(ԸՍԿՕՖԻ ԲԱԼԶԱԳՐՈՒԹԻՒՆ)

Թոքախտ, պրոնշիա, Տաղ, Տարբուխ և քարախցաւ, և տղայոց անդամներու Թուլութիւն, խոշ (սրբաճա) և բոլոր արեան աղտերու Համար անդին գտնուած մըն է. Ըռաջին անգամ առնուելով բժշկելու կ'ըսկսի և կը շարունակէ։ Ըմեն տարի Տաղարաւոր տղայք մահուանէ ազատելու կը ծառայէ։ Հիւանդութիւններէ վերջը կորսուած զօրութիւնը կը վերականգնէ, և աչքերու փայլունութիւնը նո կը բերէ և մարմնոյ կեանք կուտայ։ Դիտղերու մէջ նոր Տրաշք մըն է, և ուտելիքներու նկատմամբ ալ Տրաշք մըն է։ Մինչ վրան այս պատկերով վարդագոյն փաթեթի մը մէջ կը գտնուի։

Ընդերու վրայ սոսր ուշադրութիւն ընել պէտք է։

Իրէր տեղերդծերը և տեղվեմուները իր ծրեն։

26

ԻՆՇՈՕՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1828-1829ԻՆ Ի ԲՐԻՒՔ

ՎԱՆՏՈՄԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿ, ԹԻՒ 9 ՇԵՆՔԻՒՆ ՄԷՋ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1900 տարւոյ վերջը հատուցուած վնաս	252	միլիոն ֆրգ.
1900ին գանձուած ապահովագին	21	» »
Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ	107	» »
Ապահովագրուած դրամագլուխ	19	միլիառ

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1900 տարւոյ վերջը հատուցուած վնաս	120	միլիոն ֆգր.
Ընթացիկ ապահովագրութիւններ	260	» »
Դրամագլուխ և պահեստի դրամ	153	» »
1900ին գանձուած ապահովագին	17	» »

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂԸ ամէն տեսակ ապահովագրութիւններ կ'ընէ Թուրքիոյ մէջ, խիստ նպաստաւոր պայմաններով և գիներով։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂԸ կեանքի վրայ ամէն տեսակ ապահովագրութիւններ կ'ընէ Արեւելքի համար մանաւանդ եւ զեղչեալ սակագոյներով։

Ընկերութեան գրամատունն է ՕՍՄ. ՆԱՑՍ. ՊԱՆԳԱԼՈՅ

Արեւելքի ընկերութեան կեդրոնատեղին՝ ՊՕԼԻՍ. ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԱՄ ԴԱՓՐՃԸ ՕՂԼՈՒԻ ԲԱՍԱՔԸ.

ԱՊԱՒԻՔ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԷՐՃԱՑԻ

ԱՊԱՒԻՔ ՎԻՃԱՌՈՒՄ
ՅԱՃԱԽՈՐԴԱՑ
ԴԻՒՐՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՄԱՐ
ՎԵՐՋԻՆ ԴԻՆ

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՈՂԱՐԵՂԷՆՆԵՐ
ՈՒՆԵՆԱԼ
ԳԻՄԵՑԷՔ
Պոյիս, Ոսկերչաց Շուկայ
ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 13

ՀԷՐՃԱՑԻ վաճառատունը ունի եւրոպական ճաշակով պատրաստուած գոհարեղէններ, ամէնքն ալ առաջնակարգ ըլլալու պայմանով։

ՀԷՐՃԱՑԻ վաճառատան գիները անմրցելի են։

ՀԷՐՃԱՑԻ վաճառատունը ունի արծաթեղէն ապրանքներ։

ՀԷՐՃԱՑԻ վաճառատունը ունի ժամացոյցներ, ոսկի և արծաթ չղթաներ և արծաթհայելատաղաններ։

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Հարիւրին 20 կանխիկ, Տիացեալին համար չաբաթական հարիւրին վճարում։

ԿԱՆԽԻԿ ԳՆՈՂԻՆ ՀԱՄԱՐ ՀԱՐԻՒՐԻՆ 5 ԶԵՂՉ

Գործածուած գոհարեղէնները եթէ վնասուած չեն 100ին 10 զեղչով եւս կ'առնուին։Իսկ ապառիկ գնողներուն համար 100ին 15 զեղչով եւս կառնուին։

ԻՆՇՈՕՆ ՕՎ ԼՕՆՏՕՆ

UNION OF LONDON

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

1714ԻՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ Ի ԼՈՆԴՈՆ

Դրամագլուխ ..... Ա. Ո. 3,950,000

Տարեկան ապահովագին գուա Ա. Ո. 1,100,000

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ, ԹԻՒ 71 ՕՍՄ. ՊԱՆԳԱԼՈՅ ԿԱՐԳ

Ընկերութեան գրամատունն է ՕՍՄ. ԿԱՑՍ.ՊԱՆԳԱԼՈՅ

Գործակալութիւններ գաւառային գլխաւոր քաղաքներու մէջ։

ԼԱ ԿԱՐՏԻԷՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
26 ԱՒԼԸՆԻ ՏԸ ԼՕԲՐՈՒ ԲԱՐԻՋ

Շատ նպաստաւոր պայմաններով և գիներով կ'ապահովագրէ տուներ խանութներ, մթերանոցներ, գործարաններ եւն. եւն., ինչպէս նաեւ անոնց մէջ գտնուած ապրանքները և կարասիները՝ թէ՛ Կ. Պոլսոյ և թէ ամբողջ Թուրքիոյ մէջ.

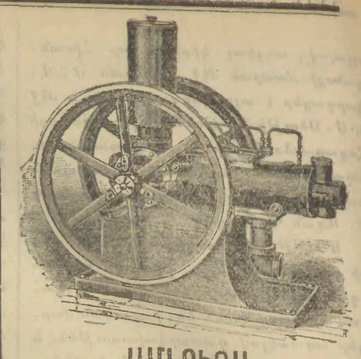
Արագ եւ կանոնաւոր վճարումներ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ ՏՆՕՐԻՆ

ԷՐՆԷՍՏ ԿԱՎԱՆԻ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ, 67

Գոհացուցիչ քամիսիօններ կը տրուին ծանօթ միջնորդներու։ Տնօրէնը գործակալներ կուզէ այն քաղաքներուն մէջ ուր ներկայացուցիչ չունի։ Լաւ յանձնարարագրեր կը պահանջուին։ 52—47

ԱՄԷՐԻԳԱ

ԷՄԹԱՒ. ԳՈՒՄԲ.Ը ՄԱԳԱԶԱԼԱՐԸ

ՄՕԹԷՕՌ (MOTEUR)

Ատի կազ եազը իւէ միւթէհարրիք Ամէրիգանըն կէրէք ապիթի վէ կէրէք սէյար մօթէօռ մաքինալարը։

Շիմտիյէ գատար կէրէք Ինկիլիզրա վէ կէրէք Ամէրիգանան ճէյով խոչլէն մօթէօռլերին հիչ պիր նէվի Ամերիգաստ Միւց «Mietz» ֆապրիգասընըն իչտատ վէ իմալ իթթիհիկ գատար զայէթ պահիթ վէ զայէթ սատեւլէթլէ իթթիմալ օլընըր Մօթէօռ կէլմիշտիր։ Ինչպէս Միւնչ ֆապրիգասընըն մամուլաթընան օլանլարընն գոսվէյիթ իթթիպարի օլմայուլ հազըգի տիր. տիկէր ֆապրիգալարընն իսէ իթթիպարի տիր, եանիտա 4 պարկիր գոսվէյիթլիտէ տէյի սամտրգլարը անճագ 2½ պէկիր գոսվէյիթի թէպէյիւն իտեր։ Զիքր օլընան Միւնչ Մօթէօրլերինէն Ցէրատատէ պիր գաչ տանէնի վազ խրիտիկներն, ֆէվգլատէ Մէհանընիյէթ վէրտիկի մէտէհսէզ օլընմազ տըր։

Իչպու Մօթէօռ մաքինալարը Ղալաթատա Մահմութիյէ Ճատտեսինտէ, 57 նումէրօլը Թ. ՄՈՒՏՈՎԱՔ Վէ ՇԻՐՔԷԹԻ ՄԸՐԸՆԸՆ ԱՄԵՐԻԳԱ ԼՄԹԱՒ. ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՄԸ չիւպէսինտէ պուլունմագտատա տըր։

Մէզքիւր մաղազատա չիֆթճիլէրէ ասն ատրնէճ մագազատի օլան էտվաթը զրահլի միւքեմմէլէ պուլդուրտը կիպի, թէրէ եազը չզգարմագ մաքինալարը, սիւա ատրէճէլէրի, գօլօչքա մաքինալարը, տրը գօմատարը, մէյվէ մէնսէճէլէրի վէ սաիրէ մէվճութատ տըր։ Ռէգալիք Ամերիգա մամուլաթընան րիւգիյէտր իլէ միւթէհարրիք թէուլումպալար, էլ թէուլումպալարը, մութվագթագըլարը վէ պահէճ էտվաթը (էգճիւմէ Ամերիգանըն մէյտար վէ նէֆիս րէնկեարէնկ չիչէք վէ սէպպէ թօխտամլարը) ֆիրսաթ օլընըր։ Պուռնըտրան պալկա էլ եախօտ ասկը վէ օթօտրօմա ֆանթէզի լամպալարը վէ ճէպ վէ կա օթօտրօմա սաամլարը մէվճութատ պուլունընըզը կիպի, սալն ծախիլսպարընըն էնֆան նէֆիսէտի տախի Ամերիգատան ճէլպ իթթէրիհէպիլիր։

ՏՔԴ. Յ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Մասնագէտ բժիշկ մորքի, գաղղիական ախտի, Այրերու եւ կիներու ծննդական գործարաններու եւճ. հիւանդութեանց

Ցիչնալ բժիշկը, որ 15 տարի չաբունակ պաշտօնավարած է Փարիզի նահանգին հիւանդանոցներուն մէջ, ուր վերոյիշեալ հիւանդութիւնները այնչափ տարածուած են, և որ 5 տարիի չափ ալ Եւրոպայի այդ հիւանդութեանց յատուկ նշանաւոր հիւանդանոցներուն մէջ ուսումնասիրութիւններ կատարած, և գործնական փորձ ըրած է, և այս կերպով նոյն հիւանդութիւններու բուժման ամենավերջին ձեր թաաներուն մէջ ձեռնհասութիւն ձեռք ըերած, այժմ հաստատուած է Բերա Պէօյիւք Բարմագ գարու թիւ. 10 տունը, և կէս օրէն մինչեւ ժամը 11 կը գտնուի Պոլիս, Պաղչէ գափու, պահականոցին դիմացը, Ռիւչիւքեան գեղարանը, ուր կը գտնուին վերոյիշեալ հիւանդութիւնները, որչափ ալ հինցած ըլլան ատոնք։ Ուրբաթ օրերը Ձրիաբար կը գտնուին աղքատները։ 100—50

ԿԱՐԵԻՈՐ

Ձէղչելու համար թէ գիչեր պոին ապարանին մէջ ո՛րչափ թերի կը պրպտուի, ո՛րչափը կը սպառի, և յետոյ ո՛րչափ թիւ մեզի կը դարձուի, որոշած ենք «Սուրհանդակ»ի իւրաքանչիւր թիւին վրայ յատուկ կնիք մը գնել։ Ուստի թէ՛ Պոլսոյ եւ թէ գաւառի բոլոր ընթերցողներէն կը խնդրենք որ եթէ այսուհետեւ իրենց ստացած «Սուրհանդակ»ի թիւերուն մէջ ապահոյ կը նիքի տեսէ օրինակ մը գտնուի, հաճին զրկել ուղղակի թերթիս ամօրչնութեան և մէկ թիւի համար պիտի ստանան մէկ ամսուան «Սուրհանդակ»։

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 մարտ 20ի կայս. Ուքազով արտօնուած կեդրոնատեղին Բեզբոպարկ, իրեն յատուկ չէնքը։ Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կ'ընդունի կեանքի վրայ, և ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԱՐԿԱՆԵՐՈՒ, ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՐԿԱՆԵՐՈՒ ԴԷՄ, ցկեանս ապահովագրութիւն ՇՈՓԵԿԱՒՈՐՈՎ եւ ՇՈՓԵՆԱՒՈՎ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԱՐԿԱՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ, ինչպէս նաեւ ՀԱՑԵԼԻՆԵՐՈՒ եւ ԱՊԱԿԻՆԵՐՈՒ կոտրուելուն դէմ։

Ընկերութեան դրամագլուխն է մա-
ծախս վճարուած 10,666,667 ֆրգ.
Երաչխաւորութեան գումար 123,000,000 »
Ընկերութեան ապահովագրուղնե-
րուն վճարուած դրամագլուխ եւ
ՀետաՏց հատուցում 249,400,000 »
1901 տարւոյ մէջ գանձուած ապա-
հովագին և տոկոս 54,000,000 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել առ

Փոխնիյն Ընկերութեան չվերեւը
Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԼՕՏՕՐ ՐՒԲԻՒՆ